Voorjaarsnota 2026

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3

Inleiding 4

Leeswijzer 5

Hoofdstuk 1 Grote opgaven 6

Hoofdstuk 2 Inhoudelijke ontwikkelingen en financiële gevolgen 9

Programma 1 Politiek dichtbij 9

1.1 Lokaal betrokken en wijkgericht 10

1.2 Over gemeentegrenzen heen 11

Programma 2 Wonen en leefbaarheid 12

2.1 Gevarieerd en betaalbaar wonen 14

2.2 Vergroening, Klimaatadaptatie en Natuur 16

2.3 Rechtvaardige Energietransitie 18

2.4 Cultuur en erfgoed 19

2.5 Schoon en veilig verkeer 20

2.6 Minder huishoudelijk afval 20

Programma 3 Werken en leren 20

3.1 Onderwijs en arbeidsmarkt 22

3.2 Aantrekkelijk ondernemen 24

3.3 Binnenstad en toerisme 25

Programma 4 Zorgen en samenleven 25

4.1 Jeugd en jongeren 27

4.2 Hulp en Welzijn 29

4.3 Vergroten financiële zelfredzaamheid 33

4.4 Sport 34

4.5 Veiligheid 35

Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen en Bedrijfsvoering 37

Paragraaf bedrijfsvoering 37

Hoofdstuk 3 Financiën algemeen 40

Hoofdstuk 4 Technische en financiële uitgangspunten meerjarenbegroting 41

Hoofdstuk 5 Financiële doorkijk 2026-2029 44

Inleiding

Inleiding

Voor u ligt de Voorjaarsnota 2026. Via deze voorjaarsnota informeren wij de raad over de actuele ontwikkelingen binnen onze gemeente en geven wij inzicht in de financiële stand van zaken richting de komende jaren. De voorjaarsnota is het eerste moment in de planning- en controlcyclus waarin wij vooruitblikken op de programmabegroting 2027–2030. Wij doen dit aan de hand van ontwikkelingen binnen de programma's en de effecten hiervan op de financiële positie van onze gemeente.

Deze voorjaarsnota heeft een bijzonder karakter. Het jaar 2026 staat in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen en de daaropvolgende coalitievorming. In lijn met het eerder met uw raad gedeelde proces kiezen wij er daarom voor om deze voorjaarsnota beleidsarm vorm te geven. Dit betekent dat wij geen nieuw beleid voorstellen, maar ons beperken tot indexaties en noodzakelijke budgettaire aanpassingen. Hiermee borgen wij dat nieuwe inhoudelijke keuzes worden gemaakt door de nieuwe raad en het nieuwe college, en dat de programmabegroting 2027–2030 het eerste integrale kaderstellende document van de nieuwe raadsperiode vormt.

Wij hebben deze voorjaarsnota opgesteld in een periode van aanhoudende maatschappelijke en geopolitieke onzekerheden. Internationale ontwikkelingen, waaronder de spanningen in het Midden-Oosten, onderstrepen de kwetsbaarheid van de wereld om ons heen en kunnen ook lokaal doorwerken, bijvoorbeeld in vertraging van economische ontwikkeling, stijgende energieprijzen en onzekerheid over bestaanszekerheid. Tegelijkertijd blijven onze lokale opgaven onverminderd groot. Vanuit onze omgevingsvisie, de lokale aanpak bestaanszekerheid en het versterken van wijken werken wij samen met inwoners, maatschappelijke partners en regionale samenwerkingen aan een toekomstbestendige gemeente. Daarbij houden wij oog voor samenhang, uitvoerbaarheid en betaalbaarheid.

De behandeling van deze voorjaarsnota vindt plaats volgens de reguliere systematiek. De uitkomsten van de Meicirculaire verwachten wij te kunnen betrekken bij de beeldvormende vergadering, zodat wij uw raad een zo actueel mogelijk financieel perspectief kunnen bieden. Hiermee ontstaat een integraal beeld van de financiële positie van onze gemeente richting 2027 en verder.

Hoewel deze voorjaarsnota beleidsarm van karakter is, zetten wij wel een belangrijke stap richting de volgende raadsperiode. In deze voorjaarsnota doen wij een eerste voorstel voor de indeling van de programma's in de programmabegroting 2027–2030. Met deze voorgestelde indeling brengen wij meer samenhang aan tussen de maatschappelijke opgaven en de wijze waarop wij hier als organisatie op sturen. Zo worden thema's als bestaanszekerheid en sterke wijken nadrukkelijk verankerd in de programma's, sluiten de programma's beter aan op de lijnen uit de omgevingsvisie en ontstaat een duidelijker onderscheid tussen ontwikkeling, beheer en sociale opgaven. Hiermee beogen wij te komen tot robuuste en herkenbare programma's die houvast bieden voor sturing, verantwoording en het gesprek tussen raad en college.

De uiteindelijke vaststelling van de programma-indeling is aan de nieuwe raad en vormt een belangrijk onderdeel van de kaderstellende rol bij de start van de nieuwe raadsperiode. In de komende periode werken wij, samen met uw raad, verder aan de voorbereiding van de programmabegroting 2027–2030. Zoals eerder met u gedeeld, benutten wij deze fase om stappen te zetten in de verdere doorontwikkeling naar een meer SMART ingerichte programmabegroting. Daarmee leggen wij een stevige basis voor de nieuwe raadsperiode.

Leeswijzer

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 van deze Voorjaarsnota gaan we in op de grote opgaven waarvoor de gemeente Zutphen staat. Op verzoek van de gemeenteraad hebben we in dit hoofdstuk ook een aantal onderwerpen opgenomen waarvan we de ontwikkeling willen monitoren.

In hoofdstuk 2 geven we per subprogramma inzicht in de ontwikkelingen. Per subprogramma geven we in de tabellen de financiële consequenties weer.
In de tabellen met financiële gevolgen gebruiken we de verschillende categorieën. Ter toelichting het volgende:

- Wettelijk nieuw beleid: dit is nieuw beleid waarvan de gemeente Zutphen verplicht is om het uit te voeren. In de meeste gevallen is hiervoor geld beschikbaar gesteld in de Algemene Uitkering. Deze voorstellen nemen wij mee bij de budgetaanpassingen.
- Budgetaanpassingen: dit zijn onvermijdelijke verhogingen of verlagingen in reeds bestaande budgetten. Dit zijn indexaties of volumestijgingen.
- Wenselijk nieuw beleid: dit is nieuw beleid dat ontstaat uit de actuele grote opgaven of het coalitieakkoord. Deze voorstellen gaan verder dan het wettelijke karakter en zijn bedoeld om te bouwen aan een sterk, sociaal en toekomstgerichte gemeente Zutphen. In de Voorjaarsnota 2026 hebben wij geen nieuw wenselijk beleid opgenomen. Deze worden onderdeel van de programmabegroting.
- Budgettair neutrale voorstellen: de uitgaven van deze voorstellen worden gedekt door bijvoorbeeld reserves. Dit heeft voor de Voorjaarsnota geen budgettaire gevolgen. De bedragen (inclusief dekking) worden in de begroting opgenomen. Indien er een krediet beschikbaar wordt gesteld, benoemen we dit in de tabel. In de Voorjaarsnota 2026 hebben wij geen budgettair neutrale voorstellen opgenomen, welke worden gedekt door een reserve. Deze worden onderdeel van de programmabegroting.

- Als een voorstel incidenteel is staat dit aangegeven met (i), als een voorstel structureel is staat dit aangegeven met een (s).
- In deze tabellen zijn de bedragen waar mogelijk afgerond.

In hoofdstuk 3 beschrijven we de algemene financiële situatie voor de gemeente Zutphen. In hoofdstuk 4 komen de technische en financiële uitgangspunten voor de meerjarenbegroting 2027 – 2030 aan de orde, ook wordt hier de voorgestelde programma indeling van de programmabegroting beschreven. En in hoofdstuk 5 staan alle voorstellen op een rij.

Hoofdstuk 1 Grote opgaven

Kansengelijkheid en voldoende werk

Vanuit de inwoner, preventief, dichtbij, samen

Het sociaal domein gaat over ontmoeten en samenleven, over meedoen, hulp bij opgroeien en opvoeden, ondersteuning bij beperkingen, re-integratie naar werk en inkomensondersteuning. Bijna een kwart van de bijna 50.000 inwoners van Zutphen en Warnsveld maakt gebruik van één van de individuele voorzieningen die ondersteuning biedt vanuit de Jeugdwet, Wmo en/of Participatiewet.

Het sociaal domein verandert in een hoog tempo door toenemende druk op zorg en ondersteuning, vergrijzing, groeiende armoede, personeelstekorten, een tekort aan passende woningen en een grotere groei van complexe problematiek (zoals schulden, GGZ-problematiek en multiprobleem-huishoudens).

De inzet van de gemeente Zutphen is gericht op wat de inwoner nodig heeft, vanuit vertrouwen en gelijkwaardigheid. We werken samen met maatschappelijke partners om sociale cohesie en ontmoeting te bevorderen en om preventieve activiteiten en lichte hulpverlening te realiseren. Omdat we daarmee kansengelijkheid, inclusie en welzijn bevorderen, zwaardere zorg voorkomen en duurzaam investeren.

Bestaanszekerheid

De uitvoering van het lokale plan van aanpak bestaanszekerheid (2025) is een belangrijke integrale opgave de komende jaren. De ambities betreffen voldoende en voorspelbaar inkomen, een woning, toegang tot onderwijs en zorg en een buffer voor onverwachte uitgaven. Dit raakt alle domeinen en vraagt om stevige samenwerking. Dat geldt ook voor de ontwikkeling van Het Zutphens Ontwikkelnetwerk (programmaplan 2025): het realiseren van een samenhangend, flexibel en herkenbaar netwerk van werk- en ontwikkelplekken waar jongeren en volwassenen zich kunnen oriënteren, leren, werken en ontwikkelen.

Aantrekkelijk ondernemen

We werken aan een verbetering van het vestigingsklimaat van onze gemeente. Voldoende ruimte voor bedrijven en het optimaal benutten van de beschikbare ruimte op de bedrijventerreinen is daarbij belangrijk. De sociaal-economische visie gaat hiervoor de basis leggen. In 2027 werken we verder aan de transformatie van bedrijventerrein De Stoven en de realisatie van nieuw bedrijventerrein bij de Revelhorst. In 2026 zijn we gestart met de realisatie van omgevingsvisie, waarbij het handelingsperspectief richting geeft. Daarmee gaan we door in 2027. De transformatie en uitbreiding van werklocaties hangt nauw samen met de woon- en mobiliteitsopgaven en pakken we daarom in samenhang op.

Samen met ondernemers en onderwijs werken we aan de aansluiting en versterking van het MBO en vakonderwijs in de gemeente Zutphen. Dit doen we o.a. door een structurele bijdrage te geven aan de Coöperatie Techniekfabriek Zutphen en door samen met de Regio Stedendriehoek de kennis- en innovatie agenda in te vullen.

Toekomstgericht

Herindeling Brummen en Rheden en bestuurlijke toekomst Zutphen

De gemeente Brummen heeft na een intensief bestuurlijk traject gekozen voor een herindeling met de gemeente Rheden. Deze ontwikkeling heeft logischerwijs op termijn impact op de regionale positionering van Zutphen. De gemeente Zutphen richt zich naar aanleiding van de keuze van Brummen op het versterken van de toekomstbestendigheid. Hiervoor heeft het college opdracht gekregen een uitgangspuntennotitie ‘Toekomstbestendig Zutphen’ op te stellen en deze in 2026 aan de nieuwe raad voor te leggen.

Stedendriehoek en regiodeal

Veel van de maatschappelijke opgaven en vraagstukken waar we als gemeente aan werken, zijn niet meer op de schaal van de gemeente Zutphen alleen op te lossen. Hiervoor hebben we onze buurgemeenten én de regio Stedendriehoek nodig. De rol van de regio Stedendriehoek neemt naar verwachting de komende jaren alleen maar toe. Ook vanuit het Rijk en de provincie wordt in toenemende mate verwacht dat complexe, gemeente overstijgende opgaven in regionaal verband worden opgepakt. Denk bijvoorbeeld aan het regionale Ontwikkelperspectief 2050, de regionale Energiestrategie of de regionale Woondeal.

Het Ontwikkelperspectief 2050 is de belangrijkste regionale opgave waar we, in samenwerking met de gemeenten, waterschappen en provincies uit onze regio, in 2026 verder aan werken. Het Ontwikkelperspectief 2050 wordt opgesteld vanuit de uitgangspunten: 1. Brede welvaart vasthouden en versterken, 2. Identiteit voorop, 3. Meervoudig ruimtegebruik en 4. Bodem en water leidend. In 2026 wordt het ontwerp Ontwikkelperspectief voorgelegd aan de gemeenten, provincies en waterschappen die hierbij betrokken zijn.

Realisatie omgevingsvisie

De koers voor 2040 is dat de gemeente Zutphen zich ontwikkelt tot een sterke stedelijke gemeente in een groene omgeving, gelegen aan de IJssel met hierin een compacte en dicht bebouwde stad Zutphen en vitaal dorp Warnsveld. De omgevingsvisie gaat uit van de '15-minutenstad'. Alle dingen die belangrijk zijn in het dagelijks leven zijn te voet of per fiets bereikbaar binnen 15 minuten van huis: onderwijs, zorg, werk, winkels, OV, sport en ontspanning. Dit biedt inwoners comfort en biedt ouderen de kans om langer thuis te wonen.
De basis voor de ambities in de omgevingsvisie zit in behoud en versterking van het bestaande voorzieningenniveau. Daarvoor is een groei van het inwoneraantal, toevoeging van extra woningen en werklocaties nodig. Om dit op een kwalitatieve en gezonde manier te doen is er extra aandacht voor groen-blauwe dooradering door de bestaande bebouwde gebieden.

De omgevingsvisie bevat ambities en uitgangspunten voor nieuwe initiatieven en plannen. Zo bouwen we voor de sociaal-economische visie en het mobiliteitsprogramma voort op de omgevingsvisie. De plannen voor nieuwe woonwijken en werkgebieden vinden hun basis ook in de omgevingsvisie. Zo geeft de omgevingsvisie inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de gemeentelijke organisatie houvast bij de ontwikkeling van onze toekomstige leefomgeving en vormt de omgevingsvisie een kader voor nieuwe initiatieven. Het Handelingsperspectief geeft richting aan de uitvoering van de omgevingsvisie.

Rechtvaardige energietransitie

Om CO2-reductie te realiseren zetten we in op het besparen van energie, het lokaal koppelen van vraag en aanbod van energie en duurzame mobiliteit. Hiervoor hebben we voor al onze inwoners verschillende manieren om te ondersteunen bij het isoleren van het huis. Van energiefixers en collectieve inkoop tot volledige ontzorging van grootschalige isolatie. We pakken de adviezen uit het inwonersberaad energietransitie op. In 2027 werken we aan het Warmteprogramma, de vervanging van de Transitievisie Warmte 2021. Dit doen we samen met woningcorporaties, ZutphenEnergie, Liander en het waterschap. Daarnaast gaan we verder met de realisatie van warmtenetten in Zutphen.

Vergroenen en verkoelen

We benutten alle mogelijkheden om klimaatverandering aan te pakken en besteden speciale aandacht aan klimaatrechtvaardigheid. Bij hittegolven treedt ons lokale hitteplan in werking. We voeren het biodiversiteitsplan uit door de natuur in onze gemeente te versterken. We werken in 2027 verder aan de verschillende projecten voor natuurvriendelijk bouwen en bewustwording van de natuur. Vergroenen en koeler maken van bedrijventerreinen De Mars en Revelhorst en Leesten Schouwbroek blijven prioriteit houden. Ook in de omgevingsvisie zijn ambities voor groen-blauwe dooradering van het bebouwd gebied vastgelegd.

Woningbouwopgave

We werken aan meerdere woningbouwlocaties voor bijv. De Hoven Noord, Leesten-Schouwbroek, Kleine Linie en diverse binnenstedelijke opgaven. We realiseren betaalbare woningen en gebruiken de instrumenten die daarvoor nodig zijn. In de omgevingsvisie is aangegeven welke nieuwe locaties voor woningbouwontwikkeling we onderzoeken, zowel voor verdichting en transformatie als grenzend aan het bebouwd gebied (uitleggebieden). Het Handelingsperspectief vormt de basis voor de uitvoering. We investeren in nieuwe ontwikkelingen zoals het bouwen van tijdelijke woningen en woningsplitsing om de urgente woningnood onder inwoners aan te pakken.

Voorzieningen op peil

We blijven werken aan de binnenstad, een belangrijke trekpleister door de historische waarde en de veelheid aan voorzieningen. De voorzieningen in het dorp en de wijken willen we op peil houden en zo mogelijk versterken. Daarom investeren we in de buurthuizen en het jongerenwerk en in de veiligheid en leefbaarheid in de wijken, waaronder de wijkwinkelcentra. Ook blijven we ons inzetten voor goede en laagdrempelige zorg voor onze inwoners. In 2027 werken we verder aan het op peil houden van de culturele voorzieningen. De basis is hiervoor in 2025 gelegd in de Cultuurnota, de uitvoeringsagenda en de herziening van afspraken met de culturele basisorganisaties. We werken verder aan de plannen voor de verbouwing van het Hanzehuis.

Sterk en inclusief

Sterke wijken

We streven naar kansengelijkheid en sociale samenhang in wijken waar mensen elkaar kennen, helpen en opzoeken. Dat doen we door het versterken van laagdrempelige, inclusieve voorzieningen die ontmoeting stimuleren, zoals buurthuizen en jongerenwerk. Het programma Sterke Wijken is in 2025 van start gegaan in de Zuidwijken met de veranderaanpak Anders denken, doen en organiseren (ADDO). In de wijk werken twaalf partners in een netwerk samen met en voor inwoners, waarbij vragen en behoeften van inwoners leidend zijn. In 2027 bouwen we hierop voort en werken we verder aan de Zutphense ADDO-veranderaanpak, met als doel de samenwerking te verdiepen en te verbreden. De komende jaren wordt de aanpak versterkt en gefaseerd opgeschaald naar andere wijken.

Hoofdstuk 2 Inhoudelijke ontwikkelingen en financiële gevolgen

Programma 1 Politiek dichtbij

Ambitie

Wij zijn een open en laagdrempelige gemeente, dicht bij alle inwoners. We zijn zichtbaar in stad, dorp en wijken. We staan voor democratische vernieuwing en een betrouwbare overheid.

We maken gebruik van de aanwezige kwaliteiten in de samenleving. We stimuleren dat inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en buurten actief oppakken wat zij zelf kunnen.
Samen werken wij verder aan een inclusief Zutphen waarin inwoners met elkaar verbonden zijn, naar elkaar omkijken, waarin iedereen van betekenis is. Waar elke wijk een herkenbare identiteit heeft die door de wijkbewoners zelf gekozen is.

We hebben in onze dienstverlening oog voor de menselijke maat. We zorgen ervoor dat zaken zorgvuldig worden opgepakt en dat we transparant en aanspreekbaar zijn. Onze dienstverlening is toegankelijk en begrijpelijk, zodat iedereen eenvoudig zaken met ons kan doen. We sluiten aan bij landelijke standaarden voor (digitale) dienstverlening.

Onze inwoners zien de gemeente Zutphen als een benaderbare, betrouwbare en transparante organisatie met een open blik. Onze communicatie is duidelijk, efficiënt, toegankelijk, inclusief en betrouwbaar.

Subprogramma's

	Subprogramma's	Producten
1.1	Lokaalbetrokken en Wijkgericht	001 - Bestuur
		003 - Burgerzaken
		005 - Communicatie
		007 - Wijkgericht werken
1.2	Over gemeentegrenzen heen	001 - Bestuur

1.1 Lokaal betrokken en wijkgericht

Ontwikkelingen

001 bestuur

Dienstverlening

We hebben in onze dienstverlening oog voor de menselijke maat. We zorgen ervoor dat zaken zorgvuldig worden opgepakt en dat we transparant en aanspreekbaar zijn. Onze dienstverlening is toegankelijk en begrijpelijk, zodat iedereen eenvoudig zaken met ons kan doen. We sluiten aan bij landelijke standaarden voor (digitale) dienstverlening. Onze inwoners zien de gemeente Zutphen als een benaderbare, betrouwbare en transparante organisatie met een open blik. Onze communicatie is duidelijk, efficiënt, toegankelijk, inclusief en betrouwbaar. We werken hieraan vanuit de door de raad vastgestelde visie op gemeentelijke dienstverlening en het door het college vastgestelde uitvoeringsplan dienstverlening die een looptijd heeft tot 2027. Borging van de (dienstverlening) afspraken en monitoring heeft de komende periode veel aandacht. Verbeteren van de dienstverlening is een belangrijk onderdeel van de organisatieontwikkeling**.**

003 Burgerzaken

Burgerzaken zet in 2026 verder in op digitalisering van dienstverlening. Er komt een uitbreiding en optimalisatie van digitaal aanvragen, terwijl inclusieve dienstverlening voor minder digivaardige inwoners geborgd blijft. Er is blijvende aandacht voor de kwaliteit en veiligheid van persoonsgegevens en voor efficiënte samenwerking in de keten. Opkomende ontwikkelingen bij burgerzaken zijn werkzaamheden rondom adresonderzoek. De signalen kunnen komen vanuit ondermijning, leegstand en arbeidsmigratie. Welke personen zijn ingeschreven op een adres en hoeveel personen verblijven er daadwerkelijk op een adres. Die signalen worden administratief en op locatie onderzocht.

005 Communicatie en participatie

Als gemeente Zutphen betrekken we de samenleving op verschillende manieren: communicatief en participatief. Als we de samenleving niet participatief kunnen betrekken, dan betrekken wij hen communicatief. We scheppen door goed te communiceren duidelijke verwachtingen naar onze inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers, zodat zij weten in welke mate zij kunnen meedenken en beslissen. We streven ernaar dat onze communicatie duidelijk, tijdig, efficiënt, toegankelijk, inclusief en betrouwbaar is.

Door goed te participeren, en daarin duidelijke verwachtingen te creëren groeien we stap voor stap toe naar een gemeente die steeds vaker en beter samenwerkt met inwoners, buurten, organisaties en initiatieven. We werken participatievraagstuk per vraagstuk toe naar een samenwerking waarin meer mensen meedoen, maatwerk leveren en we bestuurlijk vernieuwen.

We staan midden in een ontwikkeling waarin we participatie verder professionaliseren en ruimte geven aan vernieuwende vormen van democratie. Daarmee bouwen we aan beleid en vraagstukken die beter aansluiten bij onze samenleving. In de losse vraagstukken bouwen we ook aan meer vertrouwen, betrokkenheid en eigenaarschap in onze gemeente.

007 Wijkgericht werken

We werken aan een Zutphense samenleving met sterke sociale cohesie en vitale wijken en buurten. Zutphen bestaat uit zes wijken en het dorp Warnsveld. De Zuidwijken, Noordveen en het Waterkwartier zijn aandachtswijken met grotere sociale en fysieke uitdagingen. Wijkregisseurs versterken de verbinding in de wijken, stimuleren participatie en ondersteunen bewonersinitiatieven. Het programma Sterke Wijken is in 2025 gestart in de Zuidwijken met de veranderaanpak Anders denken, doen en organiseren (ADDO), waarbij partners in een netwerk samenwerken met en voor inwoners. De komende jaren zetten we in op verdere versterking van de netwerksamenwerking en een gefaseerde opschaling naar andere wijken. We onderbouwen onze inzet met jaarlijkse buurtanalyses op basis van open data en toetsen deze aan de ervaringen van inwoners.

Op deze onderdelen zijn geen wettelijke ontwikkelingen die leiden tot financiële ontwikkelingen.

Financiële gevolgen subprogramma 1.1 ‘Lokaal betrokken en wijkgericht’

In dit subprogramma zijn geen financiële gevolgen.

1.2 Over gemeentegrenzen heen

Ontwikkelingen

001 bestuur

Ambitie

We blijven inzetten op verdere versterking van de samenwerking met onze buurgemeenten, zowel individueel als binnen de regio Stedendriehoek, en de provincie Gelderland. Iets verder van onze gemeentegrens worden op Europees niveau ook belangrijke beslissingen genomen. De Regio Stedendriehoek is vanaf 2026 actief aanwezig in Brussel om ook daar de samenwerking op te zoeken. Gezien de opgaven waar we als gemeente voor staan is samenwerking geen keus, maar een instrument dat we moeten inzetten om onze doelen te bereiken.

Ontwikkelingen

De grote opgaven waar we als gemeente Zutphen voor staan pakken we in grote mate in regionaal verband op. Als regio Stedendriehoek zijn we een sterk Daily Urban System; inwoners van onze regio werken, wonen, recreëren, gaan naar school en genieten van cultuur binnen deze regio. Logisch dus dat we met het Ontwikkelperspectief 2050 gezamenlijk kaders schetsen voor o.a. bedrijventerreinen, woningbouwlocatie en de vervoersbewegingen die in onze regio van belang zijn.

Het op te stellen ontwikkelperspectief 2050 wordt de belangrijkste onderlegger voor ons werk in de regio. In 2026 wordt het regionaal Ontwikkelperspectief 2050 besluitvormend aan de acht gemeenteraden voorgelegd. Als het Ontwikkelperspectief 2050 is vastgesteld wordt op basis hiervan een uitvoeringsagenda en Regionale Investeringsagenda (RIA) opgesteld. De uitvoeringsagenda krijgt een plek in de bestaande uitvoeringsagenda 2023-2030. De investeringen die nodig zijn voor realisatie van het Ontwikkelperspectief worden opgenomen in de Regionale Investeringsagenda (RIA).

- De Economische Propositie ‘Safe society & Smart Development’, die is opgesteld in samenwerking met de Economic Board, wordt in 2026 uitgewerkt in een Kennis- en Innovatieagenda (KIA). Samen met de onderwijs- en ondernemerspartijen in de regio wordt gesproken hoe de innovatieclusters verder ontwikkeld kunnen worden en impact kunnen hebben.
- In 2026 starten we met een kwartiermaker Europa om de regio Stedendriehoek, samen met de andere regio’s in Oost-Nederland, beter te positioneren in Europa op de thema’s North Sea Baltic Corridor en Innovatieclusters.
- De Economic Board krijgt meer vorm en positie in onze regio. Naast advisering aan het algemeen bestuur, bijvoorbeeld in het proces van het Ontwikkelperspectief, geven zij richting op thema’s als ‘whole of society’ of de Economische Propositie ‘Safe Society & Smart Development. Een belangrijke rol hebben de leden bij de lobby richting bijvoorbeeld de departementen. De intentie is om deze rollen in de komende jaren verder te versterken.

Financiële gevolgen subprogramma 1.2 ‘Over gemeentegrenzen heen’

In dit subprogramma zijn geen financiële gevolgen.

Programma 2 Wonen en leefbaarheid

Ambitie

Jongeren, ouderen, gezinnen en mensen met een hoog, midden of laag inkomen: iedereen voelt zich thuis in Zutphen, Warnsveld en De Hoven. We willen dat woningen betaalbaar zijn. De binnenstad is aantrekkelijk, de daar omheen liggende woonwijken zijn prettig leefbaar en groen, de werklocaties zijn goed bereikbaar en zijn goed onderhouden. We hebben voorzieningen die passen bij het verzorgingsgebied en de behoeften van onze inwoners.

We streven naar een rechtvaardige energietransitie, waarbij we concrete doelen en haalbare doelen stellen voor de lokale opwekking van groene energie. We werken samen met inwoners en ondernemers aan de energietransitie. We benutten zo veel mogelijk de beschikbare bebouwde ruimte voor opwekking van zonne-energie en gaan samen met inwoners, eigenaren, corporaties en ontwikkelaars aan de slag om woningen en gebouwen van het aardgas af te halen of klaar te maken om van aardgas af te gaan. We zetten samen met inwoners en ondernemers onze schouders onder een duurzame, aantrekkelijke en klimaatbestendige leefomgeving.

Duurzaam openbaar vervoer, deelauto's, de e-bike, slim parkeren en slimme mobiliteit worden belangrijker. Binnen de gemeente kun je snel en veilig lopen en fietsen. Iedereen kent de gemeente Zutphen als een gemeente die goed bereikbaar is per spoor, over water, over de weg én over snelfietspaden.

Voor duurzaam wonen, werken en verplaatsen is denk-, doorzettings- en uitvoeringskracht nodig. We doen dit samen met bewoners, bedrijven en instellingen. Waar dat kan ondersteunen we maatschappelijke initiatieven. Juist onze inwoners dragen bij aan sterke wijken met een stevige sociale cohesie en een eigen identiteit die grotendeels door wijkbewoners zelf bepaald, beheerd en verrijkt wordt.

We waarderen onze natuurlijke omgeving zoals de IJssel met haar uiterwaarden, de Berkel, het landelijk gebied, de groene zone tussen Zutphen en Warnsveld en het groen rondom de vestingwerken. We zetten ons in om het bomenbestand en de ecologische waarde te vergroten. Bij herinrichting, uitbreiding of inbreiding ontwikkelen we natuurinclusief waarbij groen een volwaardig uitgangspunt in het ontwerp is.

De gemeente Zutphen heeft een compact stedelijk gebied. Nieuwbouw en nieuwe ontwikkelingen realiseren we in het bestaande stedelijk gebied of direct tegen de bebouwde omgeving. De herstructurering van De Mars en realisatie van Noorderhaven, transformaties in de binnenstad en de ontwikkelingen van Leesten en De Hoven Noord zijn hier goede voorbeelden van. We zetten in op diverse transformaties en inbreidingen, met -waar dat kan- het herbenutten van bestaand vastgoed. We verkennen de mogelijkheden voor hoogbouw. Bij de ontwikkeling van nieuwe woningen en wijken bieden we ruimte voor starters, doorstroming en nieuwe inwoners.

We zijn trots op onze stad en het dorp en hun geschiedenis. De gemeente Zutphen heeft een rijkdom als het gaat om historisch erfgoed. Het is de drager van onze geschiedenis en het geeft de stad en dorp identiteit en sfeer. We zijn zuinig op ons erfgoed. Daarom gaan we nieuwe monumenten aanwijzen en beschermen. Wij willen zowel behoud van het erfgoed als het stimuleren van (nieuwe) kunst en cultuuruitingen, zodat Zutphen het bruisend cultureel centrum van het oosten wordt.

De gemeente Zutphen is aantrekkelijk om te wonen en werken, zowel voor onze inwoners als voor nieuwe inwoners. En dat willen we ook in de toekomst blijven. We zetten in op sociale en economische balans, een goed voorzieningenniveau en dynamiek en levendigheid in de stad. In de Omgevingsvisie schetsen we hoe de groei van onze gemeente vorm krijgt in relatie tot stedelijke vernieuwing, ruimtelijke kwaliteit, verduurzaming en economische versterking.

Subprogramma's

	Subprogramma's	Producten
2.1	Gevarieerd en betaalbaar wonen	310 – Gemeentelijke panden en gronden
		810 – Ruimtelijke ontwikkeling
		821 - Wonen
		830 - Grondzaken
2.2	Vergroening, Klimaatadaptatie en natuur	560 – Openbaar Groen en (openlucht) recreatie
		722 – Riolering
		724 – Gedenkparken
2.3	Rechtvaardige Energietransitie	723 – Milieu en Duurzaamheid
		725 - Duurzaamheid
2.4	Cultuur en Erfgoed	543 – Regionaal Archief en Erfgoedcentrum
		544 – Monumenten en Erfgoed
		545 – Archeologie
		550 – Kunst en Cultuur
2.5	Schoon en Veilig Verkeer	210 – Wegen
		211 – Verkeer
		222 – Havens en Kaden
2.6	Minder huishoudelijk afval	721 - Grondstoffen

2.1 Gevarieerd en betaalbaar wonen

Ontwikkelingen

Product 310 - Gemeentelijke panden en gronden

Inhoudelijke ontwikkelingen

- Er wordt vanuit vastgoed gewerkt aan het ter besluitvorming voor te leggen beheerplan voor de komende jaren.
- De Kaardebol wordt herbestemd tot de nieuwe locatie voor een IKC voor de scholen De Parel en De Waaier. Daarnaast krijgt Erve Eme meer ruimte om zich te ontwikkelen tot archeologisch belevingspark. Met de huurders, die niet kunnen blijven, zijn afspraken gemaakt over beëindiging van hun activiteiten ter plaatse. Deze afspraken zijn vastgelegd in vaststellingsovereenkomsten.

Financiële ontwikkelingen

- De kosten voor het beheerplan worden gedekt uit de voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen. Deze voorziening wordt jaarlijks gedoteerd met € 880.100,-. Door de ontwikkelingen in loon- en materiaalkosten stijgingen is het de verwachting dat de dotatie opgehoogd moet worden met circa 20%. In kosten betekent dit een jaarlijkse verhoging van € 176.020,-.

- De kosten van deze vaststellingsovereenkomsten voor de gemeente zijn nog niet bekend maar worden nu geraamd op 125.000,- .

Product 810 - Ruimtelijke ontwikkeling

Inhoudelijke ontwikkelingen

- In samenwerking met het Rijk, de twee Provincies (Gelderland en Overijssel), de regio Stedendriehoek en de acht gemeenten van de regio Stedendriehoek wordt het Ontwikkelperspectief Stedendriehoek opgesteld. Dit perspectief wordt de komende jaren ontwikkeld en wordt gezamenlijk gefinancierd. De individuele gemeenten dragen naar rato bij aan deze regionale studie. Deelname en verdeelsleutel zijn opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst.
- Het Rijksprogramma Ruimte voor de Rivier 2.0 heeft mogelijk impact op de ruimtelijke mogelijkheden van de gemeente Zutphen. In aanvulling op het Regionaal Perspectief Rijngebied onderzoeken we samen met buurgemeenten Brummen en Voorst, de Provincie Gelderland en het Waterschap Vallei en Veluwe hoe deze ontwikkeling past bij alle andere plannen en ambities in dit gebied, de impact van het knelpunt, de mogelijke oplossingsrichtingen en kansen die ermee samenhangen. Daarnaast onderzoeken wij hoe we de komende jaren effectief invloed uit kunnen oefenen op zowel het Programma Ruimte voor de Rivier 2.0 als de regionale uitwerking hiervan.
- In 2025 is de Omgevingsvisie vastgesteld. In de Omgevingsvisie staan de hoofdlijnen van ruimtelijk beleid voor de komende jaren. Op diverse punten is een verdiepingsslag in omgevingsprogramma's nodig. Dat doen we aan de hand van het Handelingsperspectief.
- Om te voldoen aan de Omgevingswet gaan we de komende jaren aan de slag om de omgevingsplannen in lijn te brengen met de landelijke eisen.

Product 821 - Wonen

Inhoudelijke ontwikkelingen

- De wettelijke ontwikkelingen en lokale politieke opdrachten en moties vragen om het opstellen van aanvullend woonbeleid. Daaronder valt: uitbreiding van het Volkshuisvestingsprogramma met beleid voor woningsplitsing, de implementatie van het collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO) en kamerverhuur (uitvoering motie 2024-M0051) en het woonwagenstand-plaatsenbeleid (op basis van Beleidskader woonwagenstandplaatsen Rijk 2018).
- Daarnaast zijn er wettelijke taken ten aanzien van de uitvoering en monitoring van woonbeleid. We hebben het over: onderzoek en uitvoering woonbeleid inclusief prestatieafspraken (Woningwet 2015), versnellingstafel woningbouw (wettelijke taak), uitvoering woonruimteverdeling (Wet Versterken regie op de Volkshuisvesting, Huisvestingswet) en het doorstroming instrumentarium (voortzetting bestaand beleid verhuiscoach op basis van afspraken met de provincie en woningcorporaties tot 2030).

Product 830 - Grondzaken

Inhoudelijke ontwikkelingen

- Het realiseren van de ambities in de Omgevingsvisie vraagt meerjarig om een grotere inzet door Grondzaken. Bij de uitwerking van het Handelingsperspectief werken we ook aan een plan voor rol, taken en inzet vanuit Grondzaken.
- De ambities rond uitbreiding van de Revelhorst hebben geleid tot de verwerving van de Heicohoeve.

Financiële ontwikkelingen

- De verwerving van de Heicohoeve leidt tot beheerkosten. Met de verwerving komen immers, naast agrarische gronden en erf, ook opstallen in eigendom bij de gemeente (woning, caravanstallingen, logeeraccommodaties). De beheerkosten bestaan uit eigenaarsonderhoud, opstalverzekering, belastingen en heffingen en apparaatskosten.

Financiële gevolgen subprogramma 2.1 ‘Gevarieerd en betaalbaar wonen’

Product	**Omschrijving**	**Categorie**	**Mutatie begroting 2027**
310	Ophoging dotatie voorziening onderhoud	Budgetaanpassing	€176.020 (s)
310	Ontruimingskosten De Kaardebol	Budgetaanpassing	€125.000 (i)
830	Beheerkosten Heicohoeve	Budgetaanpassing	€40.000 (s)

2.2 Vergroening, Klimaatadaptatie en Natuur

Ontwikkelingen

Inhoudelijke ontwikkelingen

Landelijk zien we dat de problematiek rond droogte, wateroverlast, hittestress en watervoorziening actueel blijft. We sluiten in de gemeente Zutphen waar nodig aan.

- Voor 2027 besteden we extra aandacht aan de aanpak van o.a. hittestress in de uitvoering van Gebiedsvisie De Mars. We werken aan klimaatbestendigheid voor inwoners via Water in de stad.
- Bij herinrichtingen en reconstructies richten we de openbare ruimte klimaatbestendig in. Dit betekent dat we streven naar 30% groen in elke buurt. Daarnaast hanteren we de volgende uitgangspunten:
  - ruimte voor regenwater;
  - 300m afstand tot een koele plek van minimaal 200m2 vanaf elke woning en ieder gebouw;
  - 40% schaduw op veelgebruikte loop- en fietsroutes;
  - geen plek onbenut.
- We breiden ons bomenbestand uit: in 2030 hebben we 35.000 bomen en in 2050 hebben we voor elke inwoner een boom. Om dit doel te bereiken planten we jaarlijks ruim 600 bomen en bosjes aan, zowel in het stedelijk- als in het landelijk gebied.
- We vergroenen de meest hittegevoelige plekken in onze stad en dorp: met behulp van provinciale subsidies planten we honderden bomen en struiken aan op bedrijventerrein De Mars en Revelhorst.

Product 560 - Openbaar Groen en (openlucht)recreatie

Inhoudelijke ontwikkelingen

- Jaarlijks komt er areaaluitbreiding van de openbare ruimte als gevolg van woningbouwuitbreiding, herstructurering etc.

Financiële ontwikkelingen

- De jaarlijkse areaaluitbreiding leidt tot een jaarlijkse budgetaanvraag via de Voorjaarsnota. Daarom voeren we dit bedrag nu structureel op in de begroting.
- Een Soortenmanagementplan (SMP) maakt het mogelijk om werkzaamheden aan gebouwen uit te voeren zonder ecologisch onderzoek en overtredingen in het kader van de Omgevingswet. Door vooraf vastgelegde maatregelen, werkwijzen en monitoring kan een vergunning met een looptijd van tien jaar worden verleend.
- Als gevolg van het vaststellen van het Soortenmanagementplan is een structurele uitvoerings- en beheeropgave ontstaan. Deze bestaat uit het beoordelen van ecologische werkprotocollen, het afgeven van machtigingen, het risicogericht controleren van de uitvoering en het voeren van de bijbehorende administratie. Deze bestaat uit incidentele kosten voor de aanschaf en inrichting van een SMP-registratiesysteem, initiële compensatiemaatregelen en ecologische ondersteuning bij de opstart. Structureel gaat het om een licentie voor het registratiesysteem en monitoring. Monitoring is een verplicht onderdeel van de SMP-vergunning en noodzakelijk om te toetsen of de compensatiemaatregelen ecologisch effectief zijn.

Financiële gevolgen subprogramma 2.2 ‘Vergroening, klimaatadaptatie en natuur’

Product	Omschrijving	Categorie	Mutatie begroting 2027
560	Areaaluitbreiding	Budgetaanpassing	€108.000 (s)
560	Implementatie SMP (soortenmanagementplan)	Budgetaanpassing	€40.000 (s), + €7.500 (i)

2.3 Rechtvaardige Energietransitie

Ontwikkelingen

Product 723 - Milieu en Duurzaamheid

Inhoudelijke ontwikkelingen

- De GR Omgevingsdienst Achterhoek is de komende jaren bezig met een fusieproces.

Financiële ontwikkelingen

- In de voorgestelde begroting 2027 van Omgevingsdienst Achterhoek zijn de eerste kosten van de geleidelijke fusie zichtbaar geworden. De deelnemersbijdrage gaat met 187.500 euro omhoog.

Product 725 - Duurzaamheid

Inhoudelijke ontwikkelingen

- Het samenwerkingsverband Warmte uit Water, opgezet door RWS en Alliander, heeft het initiatief genomen om gemeenten te begeleiden bij het opzetten van een project voor het toepassen van grootschalige aquathermie voor een collectief warmtenet voor 6900 (>5.000) woningen. Het college heeft in juli 2023 besloten om deel te nemen aan het project grootschalige aquathermie van Warmte uit Water. We stellen in 2026 een financieel en technische quickscan op, van het woongebied, om de haalbaarheid van grootschalige aquathermie project aan te tonen. Daarna verwachten we in 2027 de overstap naar de Ontwerpfase te maken.

Wettelijke ontwikkelingen

- In het Nationale Klimaatakkoord is vastgesteld dat in 2050 alle gebouwen in Nederland van het aardgas af moeten zijn. In de Transitievisie Warmte 2021 hebben we aangegeven hoe in Zutphen alle woningen van het aardgas af kunnen. De gemeente Zutphen heeft de ambitie om voor 10.000 woningen een warmtenet te ontwikkelen. We streven naar een betrouwbare warmtevoorziening die haalbaar en betaalbaar is voor de bewoners.

Financiële gevolgen subprogramma 2.3 ‘rechtvaardige energietransitie’

Product	Omschrijving	Categorie	Mutatie begroting 2027
723	Fusie Omgevingsdienst Achterhoek	Budgetaanpassing	€187.500 (s)

2.4 Cultuur en erfgoed

Ontwikkelingen

Product 545 - Archeologie

Inhoudelijke ontwikkelingen

- Als gevolg van de ontwikkeling van De Kaardebol en de splitsing van het terrein beschikt Stichting Erve Eme in 2027 niet meer over een nutsvoorziening. De gemeente levert financieel eenmalig een bijdrage.

Financiële ontwikkelingen

- De inkomsten voor de Archeohotspot zijn al twee jaar lager dan begroot. Daarnaast was geen budget gereserveerd voor onderhoud.
- Eenmalig is een bijdrage van 80.000 euro gereserveerd voor Stichting Erve Eme.

Product 550 - Kunst en Cultuur

Wettelijke ontwikkelingen

- De gemeente heeft een wettelijke taak op het gebied van de zorgplicht voor bibliotheken. Elke gemeente moet vanaf 2027 een volwaardige bibliotheek in haar gemeente hebben. We werken samen met de bibliotheek aan een meerjarenplan voor de komende jaren, waarin we afspraken borgen.
- Ook het IDO (informatiepunt Digitale Overheid) valt onder de verplichtingen die de gemeente heeft ten aanzien van de bibliotheek. Een IDO biedt laagdrempelig, gratis en voor iedereen toegankelijke ondersteuning bij vragen over het gebruik van de digitale overheid. Deze informatiepunten zijn nu vooral in bibliotheken te vinden. BijdeBieb werkt ook aan punten buiten de bibliotheek die toegankelijk zijn voor de betreffende doelgroepen.
- De gemeente heeft tot in ieder geval 2028 de wettelijke taak voor de bekostiging van haar lokale omroep (RTV Berkelstroom voor Zutphen.

Financiële gevolgen subprogramma 2.4 ‘Cultuur en erfgoed’

Product	Omschrijving	Categorie	Mutatie begroting 2026
545	Archeohotspot	Budgetaanpassing	€18.000 (s)
545	Noodzakelijke realisatie nutsvoorzieningen en entree Erve Eme	Budgetaanpassing	€4.000 (s), investering van €80.000

2.5 Schoon en veilig verkeer

Ontwikkelingen

Product 211 - Verkeer

- Het Omgevingsprogramma Mobiliteit en Infrastructuur wordt ingericht. Het mobiliteitsplan en het parkeerbeleid worden in 2027 opgestart.

Financiële gevolgen subprogramma 2.5 ‘Verkeer en vervoer’

In dit subprogramma zijn geen financiële gevolgen.

2.6 Minder huishoudelijk afval

Ontwikkelingen

- Het grondstoffentekort komt o.a. als gevolg van de geopolitieke situatie steeds hoger op de agenda. Met de Regio Stedendriehoek en in onze gemeente onderzoeken we o.a. of we het hergebruik van materialen en grondstoffen kunnen verbeteren via een regionale grondstoffenbank.

Financiële gevolgen subprogramma 2.6 'Minder huishoudelijk afval'

In dit subprogramma zijn geen financiële gevolgen.

Programma 3 Werken en leren

Ambitie

De uitdagingen zijn groot. Ondernemers kijken naar een onzekere toekomst. Grondstoftekorten, personeelstekorten, problemen in de wereldwijde distributieketens, sterk gestegen kosten als gevolg van inflatie, stikstofproblematiek, netcongestie, energietransitie en in een aantal sectoren een sterk gestegen schuldenlast maken duidelijk dat er op veel plekken knelpunten zullen ontstaan. Daar komt de druk op ruimte bij, waarbij o.a. vanuit wonen, klimaatadaptatie en energietransitie claims op bedrijventerreinen worden gelegd.

Dit vraagt om twee sporen: een gezamenlijke stabiele koers inzetten om samen complexe grote opgaven op te pakken die een lange adem vragen en aan de andere kant flexibel de problemen van nu oppakken.

De sociaal-economische visie moet in 2027 de koersvastheid borgen. Een visie die we samen ontwikkelen met bedrijven en organisaties. Een visie waarin we duidelijk maken hoe we in de gemeente Zutphen een aantrekkelijk en onderscheidend werk- en leerklimaat kunnen maken dat goed aansluit op de wensen en behoeften van inwoners, bedrijven en scholen, nu en in de toekomst.

In de uitwerking van de Omgevingsvisie via het Handelingsperspectief wordt de basis gelegd voor het borgen van voldoende ruimte voor bedrijven. Het toekomstbestendig maken van onze bedrijventerreinen is een opgave die we samen met Regio Stedendriehoek oppakken op basis van het Regionaal Programma Werklocaties dat in 2025 is vastgesteld.

De actuele problemen pakken we op verschillende manieren op, o.a. door samen te werken aan de energievoorziening via Smart Energy Hubs.

Een andere actuele opgaven is het aanpakken van personeelstekort. Het belang om daarin samen te werken neemt alleen maar toe. Ondernemers hebben praktisch en theoretisch opgeleide medewerkers nodig en innovatieve ideeën. Scholen hebben behoefte aan goede input van bedrijven voor de ontwikkeling en actualisatie van lesprogramma’s maar ook plekken waar leerlingen praktijkervaring kunnen opdoen. Inwoners zoeken een passende baan of dagbesteding waarin ze hun talenten kunnen benutten en ontwikkelen.

In de gemeente Zutphen zetten we als gemeentelijke organisatie de komende jaren in op intensievere en effectievere samenwerking tussen inwoners, bedrijven, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties. Ook besteden we veel aandacht aan het organiseren van passende randvoorwaarden om werken en leren toegankelijk te krijgen voor alle inwoners.

Het stimuleren van inclusiviteit in het onderwijs en de ontwikkeling van integrale kindcentra spelen daarin een belangrijke rol. Dit zijn instrumenten om de algemene ontwikkeling en kansengelijkheid van kinderen te bevorderen. Conform het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) hebben we de komende jaren een investeringsopgave voor (ver)nieuwbouw, renovatie en verduurzaming van de onderwijspanden. Daarmee geven we invulling aan onze doelstelling om in iedere wijk randvoorwaarden voor goed onderwijs te creëren, gelijke kansen te bevorderen en de ontwikkeling van integrale kindcentra te bevorderen. Tegelijkertijd richten we het onderwijsvastgoed toekomst bestendig en duurzaam in en zorgen we voor een natuurinclusieve inpassing van schoolgebouwen.

Subprogramma's

	Subprogramma's	Producten
3.1.	Onderwijs en Arbeidsmarkt	421 – Onderwijshuisvesting
		422 – Kinderopvang en Lokaal Onderwijs-beleid
		640 – GelreWerkt!
		600 – Participatie
3.2.	Aantrekkelijk ondernemen	311 – Straatmarkten
		320 – Economie
3.3.	Binnenstad en Toerisme	562 – Toerisme en Recreatie Programma Binnenstad

3.1 Onderwijs en arbeidsmarkt

Ontwikkelingen

3.1 Onderwijs en arbeidsmarkt

600 Participatie werk en 640 GelreWerkt!

Inhoudelijke ontwikkelingen

Werk

Het blijft voor veel mensen een uitdaging om (duurzaam) aan het werk te komen. Een steeds kleiner deel van de doelgroep kan (snel) naar werk worden begeleid. Landelijk (en ook in de gemeente Zutphen) daalt de uitstroom van inkomensondersteuning (uitkering) naar werk.

Het aantal inwoners dat een beroep doet op een vorm van gemeentelijke ondersteuning (begeleiding, loonkostensubsidie, jobcoaching) blijft groeien. Ook het aantal jongeren in begeleiding bij GelreWerkt! groeit. Met name jongeren met een arbeidsbeperking zijn - vaak blijvend - aangewezen op begeleiding vanuit de gemeente.

De focus binnen het beleidsveld Werk wordt dan ook steeds breder. Naast de begeleiding naar uitstroom uit de uitkering naar werk of onderwijs, is er steeds meer aandacht voor het ondersteunen van inwoners op het terrein van levenslang leren, werken en ontwikkelen. Begeleiding start ook eerder, is proactief en is steeds meer domein overstijgend.

Zutphens ontwikkelnetwerk (ZON)

Met de ontwikkeling van het Zutphens Ontwikkelnetwerk (ZON) en het Werk&Ontwikkelhuis spelen we in op duurzame participatie. Dat doen we door meer diversiteit in het aanbod van werk- en ontwikkelplekken en het bieden van brede ondersteuning in het versterken van basis- en persoonlijke vaardigheden, scholing en vakkennis afgestemd op de individuele behoeften van een verscheidenheid aan inwonersgroepen.

Regionaal Werkcentrum (RWC)

Vanaf januari 2026 is er een (voorlopig) Regionaal Werkcentrum binnen Zutphen georganiseerd voor alle inwoners uit Brummen, Lochem en Zutphen met vragen op het terrein van werk, scholing en (loopbaan)ontwikkeling. In het Werkcentrum kunnen inwoners in gesprek met een consulent (gids) die hen helpt om hun vraag te verduidelijken en kijkt wat er nodig is om de inwoner verder te helpen. Medio 2026 wordt binnen de Arbeidsmarktregio de definitieve inrichting van het Regionaal Werkcentrum binnen de regio vastgesteld, waarna het RWC vervolgens verder kan worden ingericht en eventuele (financiële) consequenties duidelijk worden.

Wettelijke ontwikkelingen

Wet van School naar Duurzaam werk

Vanaf 2026 is de Wet van School naar Duurzaam werk van kracht geworden. Doel van de wet is om jongeren tot 27 jaar beter te ondersteunen bij de overstap van onderwijs naar vervolgonderwijs of werk. Het doorstroompunt en de jongerenconsulenten werk zijn hier belangrijke schakels in. Door de dienstverlening samen te brengen in een jongerenpunt kunnen jongeren op één centrale plek op het gebied van leren, werken en ontwikkelen terecht. Waar zij snel, integraal en passend worden ondersteund bij vragen over studie, werk, loopbaanontwikkeling en onderliggende problematiek. Momenteel wordt gewerkt aan de opzet en inrichting van het jongerenpunt.

421 Onderwijshuisvesting

Inhoudelijke ontwikkelingen

De komende jaren staan vier nieuwe toekomstbestendige onderwijsvoorzieningen in de planning. Dat zijn:

- Nieuwbouw IKC Het Zuiderlicht;
- Vernieuwbouw RKBS De Achtsprong;
- Nieuwbouw De Parel en De Waaier;
- Nieuwbouw Isendoorncollege.

De financiering voor de nieuwbouw De Parel en De Waaier is op 21 april 2026 als raadsvoorstel aan de raad aangeboden. De financiering hiervan wordt gedekt uit de onderwijsreserve. De overige onderwijsvoorzieningen worden meegenomen bij de Programmabegroting.

422 Onderwijs

Financiële ontwikkelingen

De prognose is dat we overhouden op het meerjarige budget van leerlingenvervoer. Tegelijkertijd zijn er meer cliënten die gebruik maken van jeugdwetvervoer en sluit de gemeentelijke indexatie niet aan bij NEA norm. We stellen voor om het overschot op leerlingenvervoer in te wisselen voor het tekort op jeugdwetvervoer. Het is daarmee budgetneutraal (zie ook 4.1).

Financiële gevolgen subprogramma 3.1 'Onderwijs en arbeidsmarkt'

Product	Omschrijving	Categorie	Mutatie begroting 2027
421	Overschot Leerlingenvervoer €74.000 inwisselen tegen tekort Jeugdwetvervoer (toename gebruik en indexatie)	aanpassing bestaand beleid (budgetneutraal)	nihil

3.2 Aantrekkelijk ondernemen

Ontwikkelingen

Product 320 - Economie

Inhoudelijke ontwikkelingen

- Als vertaalslag van de Omgevingsvisie wordt gewerkt aan de ontwikkeling van de Sociaal-Economische Visie.
- In 2027 bereiden we via het Handelingsperspectief de uitbreiding en transformatie van onze werklocaties voor. De uitbreidingsruimte van de Revelhorst is nodig om de Stoven en de Lage Wijde te kunnen transformeren.
- Samen met de Regio Stedendriehoek maken we afspraken over de verduurzaming van onze werklocaties, zoals we hebben afgesproken in het Regionaal Programma Werklocaties dat in 2025 is vastgesteld.
- De Coöperatie TechniekFabriek Zutphen is een samenwerkingsverband van Zutphense ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke partners. De TechniekFabriek Zutphen richt zich op techniek oriëntatie, talentontwikkeling, vakmanschap, innovatie en ondersteuning van het Midden en Klein Bedrijf (MKB) op het gebied van de energietransitie en arbeidsmarkt.
- Gezien de bijdrage aan gemeentelijke doelstellingen en het belang van het netwerk draagt de gemeente in de periode 2027-2029 financieel bij aan TechniekFabriek Zutphen voor het dekken van een deel van de onrendabele top en de realisatie van de publieke doelstellingen.

Financiële gevolgen subprogramma 3.2 'Aantrekkelijk ondernemen'

Product	Omschrijving	Categorie	Mutatie Begroting 2027
320	Omzetten incidentele financiering TechniekFabriek Zutphen naar structureel	Budgetaanpassing	€87.000 (s) + €4.000 (i)

3.3 Binnenstad en toerisme

Ontwikkelingen

Programma binnenstad

Inhoudelijke ontwikkelingen

- Binnen de thema's uit het programma Binnenstad worden diverse projecten voorbereid.
    - Poorten van de stad kent vooral een aantal woningbouwbouwontwikkelingen met externe bouwers, zoals Meisjesvakschool, hoek Houtwal/HDW, Klein Vaticaan en Polsbroek.
    - Binnen het vergroenen van de binnenstad wordt gewerkt aan het uitwerken van een plan voor de Stationsstraat en kleinschalige vergroening in het centrum
    - Een plan voor de aanpassing van de directe omgeving van de pilot overdekte fietsenstalling in de Polsbroekpassage.

Financiële gevolgen subprogramma 3.3 'Binnenstad en toerisme'

Voor dit subprogramma zijn geen financiële consequenties.

Programma 4 Zorgen en samenleven

Ambitie

Een sterke inclusieve samenleving

We gaan uit van de kracht van onze inwoners en blijven inzetten op een sterke inclusieve samenleving. De gemeente Zutphen is voor iedereen een veilige en gezonde plek om te wonen, te werken, te sporten en naar school te gaan. Niemand wordt gediscrimineerd op grond van afkomst, huidskleur, seksualiteit, gender, leeftijd, geloof of het hebben van een beperking.

Wij koesteren de dynamiek in de wijken, in de eigen netwerken van inwoners en andere partijen en in de gemeente als geheel. We versterken de sociale cohesie. Daarbij streven we naar kansengelijkheid en sociale samenhang in de wijken, waar mensen elkaar kennen, helpen en opzoeken. Preventie, het voorkomen dat problemen ontstaan of verergeren, is het uitgangspunt. Daar waar het inwoners in hun netwerk, in de buurt of daarbuiten zelf niet lukt, ondersteunen wij. Onze grondhouding is werken vanuit de inwoner, integraal en gebiedsgericht. Elke wijk heeft z'n eigen dna en die verschillen omarmen en versterken we. Dat vraagt verschillende investeringen en manieren van faciliteren vanuit de gemeente.

De gemeente Zutphen is een fijne gemeente voor kinderen en jongeren om op te groeien, met ruimte om te spelen en elkaar te ontmoeten, ouders die elkaar helpen, goed onderwijs, een breed aanbod aan sport en cultuur. We zetten preventieve activiteiten en lichte jeugdhulp in voor kinderen met risicofactoren. Gespecialiseerde jeugdhulp zetten we in als het écht nodig is.

Hulp aan inwoners willen we zoveel mogelijk lokaal en dichtbij huis kunnen aanbieden. Een sterke sociale basis is daarvoor cruciaal. We gaan eenzaamheid tegen, bij ouderen, maar ook bij jongeren en/of mantelzorgers. We werken preventief aan het bevorderen van de gezondheid van onze inwoners. Daar draagt ook ons sportbeleid aan bij. De toenemende vergrijzing heeft onze aandacht. We spelen daarop in door ‘zo lang mogelijk thuis wonen’ mogelijk te maken met een aanbod aan dagbesteding, laagdrempelige ontmoetingsplekken, en goede huishoudelijke zorg.

We hebben aandacht voor een duurzaam en betaalbaar zorglandschap. Daarbij streven we naar meerjarig strategisch partnerschap met (zorg)aanbieders om te komen tot efficiëntie en innovatie in het aanbod vanuit de vraag van de inwoner.

Integrale samenwerking

In het sociaal domein werken we steeds meer integraal samen. Vier grote opgaven vormen samen de verbinding in het sociaal domein:

- **Bestaanszekerheid vergroten.** De Lokale Aanpak Bestaanszekerheid (2025) is een integrale aanpak met zes ambities waarin wordt ingezet op voldoende en voorspelbaar inkomen, een woning, toegang tot onderwijs en zorg en een buffer voor onverwachte uitgaven. Uitgangspunt is de hulp en ondersteuning bieden die een inwoner nodig heeft, vanuit vertrouwen en gelijkwaardigheid. De uitvoeringsagenda bestaanszekerheid met acties voor de komende twee jaar wordt op korte termijn voorgelegd aan de gemeenteraad.
- **Sterke wijken.** We werken aan een Zutphense samenleving met sterke sociale cohesie en vitale wijken en buurten. Het programma Sterke Wijken is in 2025 gestart in de Zuidwijken met de veranderaanpak Anders denken, doen en organiseren (ADDO), waarbij partners in een netwerk samenwerken met en voor inwoners. De komende jaren zetten we in op verdere versterking van de netwerksamenwerking en een gefaseerde opschaling naar andere wijken. We onderbouwen onze inzet met jaarlijkse buurtanalyses op basis van open data en toetsen deze aan de ervaringen van inwoners. (zie ook programma 1).
- **Zutphens Ontwikkelnetwerk.** De samenwerking tussen onderwijs, werkgevers, zorgaanbieders en gemeente moet ervoor zorgen dat inwoners beter kunnen leren, ontwikkelen en werken. Binnen het Zutphens Ontwikkelnetwerk (programmaplan 2025) worden doorlopende leer- en ontwikkelpaden gecreëerd, inclusief beschutte trajecten voor kwetsbare doelgroepen (zie ook programma 3).
- **Bevorderen positieve gezondheid en terugdringen gezondheidsachterstanden.** We stimuleren het maken van gezonde keuzes en verkleinen sociaal-economische gezondheidsverschillen. De focus bij de uitvoering ligt op preventie en lichte ondersteuning (bijvoorbeeld verslavingspreventie, sportcoaches, leefstijlloket, Team lichte jeugdhulp). Waar nodig zetten we geïndiceerde zorg in en voeren we regie op het inzetten van passende ondersteuning.

Zowel qua beleid als uitvoering ligt de focus op versterking van de sociale basis en preventie om duurdere hulp en zorg later in de keten te voorkomen. Dit is in lijn met het nieuwe coalitieakkoord van het Rijk, waarin een beweging naar de wijken en een inzet op preventie ter voorkoming van duurdere zorg wordt geschetst. Ook in het nieuwe VNG convenant Stevige lokale teams (maart 2026) staat integrale samenwerking in het belang van de inwoner centraal.

Verbinden veiligheid, leefbaarheid en zorg

De gemeente Zutphen streeft ernaar om voor al haar inwoners en bezoekers een veilige gemeente te zijn. We verkennen continu waar we de veiligheid en leefbaarheid kunnen verbeteren. Dit doen we samen met onze inwoners. We werken daarbij nauw samen met politie en justitie, omliggende gemeenten, organisaties, (horeca-)ondernemers en particulieren.

Subprogramma's

	Subprogramma's	Producten
4.1.	Jeugd en Jongeren	630 - Jeugdzorg in natura
		632 - Jeugd algemeen
		633 - Jeugd PGB
		634 - Jeugd preventie
4.2.	Hulp en Welzijn	621 - Wmo begeleiding
		622 - Wmo huishoudelijke zorg
		623 - Wmo individuele middelen
		624 - Sociale basis en volksgezondheid
		625 - Wmo vervoer
4.3.	Vergroten financiële zelfredzaamheid	605 - Minimabeleid
		608 - Schuldhulpverlening
		610 - Inkomensvoorziening
		670 - Inburgering
4.4.	Sport, bewegen en verenigingen	530 - Sport
4.5.	Veiligheid	120 - Brandweer
		140 - Openbare orde en veiligheid

4.1 Jeugd en jongeren

Ontwikkelingen

630 - Jeugdzorg in natura, 632 - Algemeen, 633 - PGB, 334 - preventie

Inhoudelijke ontwikkelingen

- De gemeente Zutphen zet in op een preventieve en pedagogisch sterke samenleving, waarbij normaliseren het uitgangspunt is. De afgelopen jaren is substantieel verschoven van geïndiceerde jeugdhulp naar preventie: inmiddels wordt bijna 30% van het jeugdbudget preventief ingezet. De inzet op preventie en lichte jeugdhulp werpt zijn vruchten af; jongeren worden eerder geholpen en het aantal jongeren met een zware zorgvraag neemt af. Op scholen is laagdrempelige ondersteuning aanwezig via jeugdhulpverleners, jongerencoaches en programma's rond schoolaanwezigheid. Daarnaast versterken programma's zoals Kansrijke Start, steungezinnen en ondersteuning bij echtscheiding de pedagogische omgeving.

- In 2027 worden het Beleidsplan Jeugd Zutphen, het Preventieplan en de Visie op het jonge kind geactualiseerd, en werken we aan een doorontwikkeling van samenwerking met huisartsen en jeugdbescherming. Een belangrijke opgave is het borgen van de kwaliteit van de jeugdhulp, mede in het licht van de arbeidsmarktproblematiek.

Wettelijke ontwikkelingen

- De Landelijke Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 vraagt om een verbeterslag en financiële herijking van de jeugdzorg.

Financiële ontwikkelingen

- De gemeentelijke indexatie is niet toereikend door de regionale indexatie van individuele voorzieningen Jeugdwet. Het betreft een reparatie van de indexatie 2025, doorrekening tarieven 2026 en indexatie 2027 (verschil tussen OVA 4,03% en gemeente brede index 2,5%), die er samen voor zorgen dat de prognose hoger uitvalt. De productontwikkeling verblijf en behandeling is nog gaande en gaat ook leiden tot hogere kosten.
- Vanaf 2027 moeten de 14 regiogemeenten in Midden-IJssel/Oost-Veluwe en Noord-Veluwe een hogere bijdrage betalen aan de gezamenlijke aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit heeft te maken met enerzijds de stijging van het aantal meldingen, de hoge maatschappelijke urgentie en de complexiteit van de problematiek en anderzijds het onvoldoende meebewegen van de Rijksbijdrage in de vorm van de DUVO (Doeluitkering Vrouwenopvang) met de stijgende kosten die deze ontwikkelingen met zich meebrengen. Deze middelen worden ingezet voor de financiering van o.a. Veilig Thuis, Moviera en het Centrum Seksueel Geweld. Zonder deze extra inzet komen de continuïteit, kwaliteit en beschikbaarheid van opvang, advies en ondersteuning onder druk te staan.
- Meer cliënten maken gebruik van jeugdwetvervoer. De gemeentelijke indexatie sluit daarnaast niet aan bij de NEA norm. De aanpassing in dit budget willen we inwisselen tegen een overschot op de kostenplaats leerlingenvervoer (zie ook 3.1).

Financiële gevolgen subprogramma 4.1 'Jeugd en jongeren'

Product	**Omschrijving**	**Categorie**	**Mutatie Begroting 2027**
630/634	Indexatie individuele voorzieningen Jeugdwet	Budgetaanpassing	€676.900 (s)
632	Jeugdbescherming GLD Veilig Thuis	Budgetaanpassing	€ 30.858 in 2027 € 49.467 in 2028 € 83.053 in 2029

			€ 117.877 in 2030
632	Meer vraag en indexering Jeugdwetvervoer	Budgetaanpassing (budgetneutraal, zie paragraaf 3.1)	Nihil

4.2 Hulp en Welzijn

Ontwikkelingen

Inleiding

Inhoudelijke ontwikkelingen

Tot en met 2030 stijgt het aandeel 75-plussers binnen de gemeente Zutphen naar verwachting naar 14,8% (bron: Zutphen in Cijfers - Prognoses - Zutphen. Dit leidt tot een toenemende vraag naar maatwerkondersteuning van onze inwoners. Tot en met 2027 wordt een cliëntentoename ten opzichte van 2025 verwacht van 4% (bron: Wmo voorspelmodel). Daarnaast zien we de vraag naar Wmo-ondersteuning stijgen door extramuralisering, een tekort aan passende woningen en een groei van complexe problematiek.

We spelen in op deze ontwikkeling door, conform het beleidsplan Wmo Welzijn Zutphen 2025 en het daarbij behorende uitvoeringsplan, te werken aan de hand van de volgende drie pijlers:

1. Gezondheid en verbinding bevorderen door inzet op sport en bewegen, een gezonde leefomgeving en het stimuleren van gezonde keuzes en door versterken van de sociale basis;
2. Laagdrempelige ondersteuning dichtbij organiseren door zoveel mogelijk makkelijk toegankelijke lichte ondersteuning in te zetten, zoveel mogelijk in de wijk;
3. Geïndiceerde zorg als inwoners hun ondersteuningsvraag niet kunnen oplossen binnen hun netwerk, met laagdrempelige ondersteuning of op andere wijze.

621 - Wmo Begeleiding, 622 - Wmo Huishoudelijke Zorg en 623 - Wmo individuele hulpmiddelen

Inhoudelijke ontwikkelingen

In 2027 zetten we onder andere in op de volgende nieuwe ontwikkelingen:

- Samenwerking met het Zutphens Ontwikkelnetwerk (ZON) voor arbeidsmatige dagbesteding;
- Aanpak voor hoarding problematiek;
- Ontwikkeling licht, preventief ondersteuningsaanbod voor inwoners die af en toe een steuntje in de rug nodig hebben om een zwaardere zorgvraag te voorkomen (waakvlambegeleiding);
- Tussenvoorzieningen voor jongeren voor wie beschermd wonen te zwaar is en zelfstandig wonen (met begeleiding) te licht is;
- Evaluatie van en besluit over het al dan niet verlengen van de huidige overeenkomst huishoudelijke zorg (tot 1 september 2027);

- Onderzoek en pilot scootmobielpool/hulpmiddelenpool.

Wettelijke ontwikkelingen

- Het Wetsvoorstel voor de invoering van het woonplaatsbeginsel voor beschermd wonen is opnieuw vertraagd. Een nieuwe datum blijft nog onduidelijk.
- De invoeringsdatum van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo is opgeschoven naar 1 januari 2028.
- De landelijke coalitie heeft laten weten in aanvulling op de inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage de huishoudelijke hulp uit de Wmo te willen halen en alleen nog toegankelijk te houden voor de inwoners die niet zelf huishoudelijke zorg kunnen regelen en betalen.

Financiële ontwikkelingen

- De begroting voor begeleiding, respijtzorg en persoonlijke ontwikkeling, huishoudelijke zorg en individuele hulpmiddelen in de Wmo voor 2027 is opgesteld op basis van de jaarrekening van 2025, tarievenindexatie en de verwachte groei van cliënten (vergrijzing). Dit resulteert in hogere kosten voor begeleiding, dagbesteding, respijtzorg en huishoudelijke zorg en lagere kosten voor individuele hulpmiddelen in vergelijking met 2026.
- De middelen voor de Maatschappelijk Opvang (MO) worden door het Rijk via de Decentralisatie-Uitkering (DU) uitgekeerd aan de centrumgemeenten, in onze regio is dat gemeente Deventer. De DU is de afgelopen jaren door het Rijk niet geïndexeerd. In de beschermd wonen regio Midden-IJssel is afgesproken om de stijging van de kosten voor MO te compenseren. Voor 2027 gaat het voor de gemeente Zutphen om een begroot bedrag van € 38.343, oplopend tot €163.718 in 2030.
- Per 1 januari 2026 is de Wet integrale suïcidepreventie van kracht geworden. Gemeente Zutphen heeft hier, samen met regiogemeenten , al op voorgesorteerd met een programma. Tot en met 2026 is suïcidepreventie betaald uit de beklemde middelen beschermd wonen en GALA Mentale gezondheid. De GALA-gelden voor mentale gezondheid worden vanaf 2027 stopgezet. Ook in de beklemde middelen is geen ruimte meer. Vanaf 2026 is voor suïcidepreventie een bedrag aan het gemeentefonds toegevoegd. We stellen voor dit bedrag ook hiervoor ter bestemmen. Het gaat in 2027 om een bedrag van €27.246.

624 - Sociale basis en volksgezondheid en 625 - Wmo vervoer

Inhoudelijke ontwikkelingen

- Om te stimuleren dat inwoners elkaar helpen en naar elkaar omzien, zetten we in op het versterken van de sociale basis. Met de ‘Aanpak Sterke Wijken’ werken we samen in de wijk, in een alliantie met maatschappelijke partners. Ook vanuit het IZA-plan ‘Buurt als Ecosysteem’ werken we wijkgericht.
- We geven het gecombineerde mantelzorg- en vrijwilligerscentrum verder vorm, inclusief respijtopvang.
- We faciliteren inloopvoorzieningen bij dementie, en herijken de nota ‘Naar een dementievriendelijke gemeente Zutphen’.
- De herijkte Aanpak Eenzaamheid gemeente Zutphen voeren we uit, samen met maatschappelijke partners.

- We versterken de samenwerking tussen het sociaal domein en de zorgketen, vooral in de wijk en op het gebied van mentale gezondheid. Samen met Stichting Perspectief en Ixta Noa werken we aan versterking van laagdrempelige inlooppunten voor inwoners met mentale klachten (IZA-transformatieplan ‘Samen Mentaal Gezond’).
- Met de Brede Inclusieagenda (2026) zetten we in op een gemeente waarin iedereen volwaardig kan meedoen, ongeacht achtergrond, beperking, geslacht, leeftijd, seksuele gerichtheid, levensbeschouwing of sociaaleconomische status.
- We stellen een nieuwe lokale nota gezondheidsbeleid op.

Wettelijke ontwikkelingen

- Door het AZWA (Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord, september 2025) zijn de afspraken uit het IZA (Integraal Zorgakkoord) versterkt en aangevuld. Daarnaast bouwt het AZWA voort op de ambities van het GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord), dat liep tot en met 2026. Het AZWA zet in op de implementatie van een aantal onderdelen vanuit het GALA, zoals sociaal verwijzen, valpreventie, overgewicht bij volwassenen en laagdrempelige steunpunten voor mensen met een ernstige psychiatrische aandoening.
- Het wetsvoorstel Versterking Regie op Volkshuisvesting wordt naar verwachting in 2026 vastgesteld. We anticiperen hierop door een lokaal Volkshuisvestingsprogramma op te stellen en regionale afspraken te maken over de verdeling van aandachtsgroepen en realiseren van passende huisvesting.

Financiële ontwikkelingen

- Vanuit het AZWA worden een aantal onderdelen uit het GALA zoals inzet op gezondheidsachterstanden en valpreventie structureel gefinancierd. Hoe deze financiering er precies uit zal zien vanaf 2027, is niet duidelijk. Voor de onderdelen vanuit het GALA waarvoor geen structurele middelen beschikbaar worden gesteld, werken we aan een zo goed mogelijke borging binnen de reguliere middelen. Dit kan betekenen dat de inzet op een aantal onderdelen moet worden afgeschaald.
- De inwonerbijdrage van de GGD pakt naar verwachting hoger uit dan in de gemeentelijke meerjarenbegroting geraamd is. De hogere kosten zijn een gevolg van uitbreiding van de wettelijke taak voor het rijksvaccinatieprogramma en de andere indexeringssystematiek van de GGD (€22.700).
- Actief Zutphen heeft het beheer van de kinderboerderij in de vorm van een pilot in 2026 op zich genomen. De exploitatievergoeding hiervoor is € 265.000. Eind 2026 wordt binnen de uitwerking van de scenario's over het continueren van de kinderboerderij ook gekeken naar eventuele benodigde extra investeringen. Ook als de gemeenteraad aan het eind van de pilot in 2026 besluit de kinderboerderij te sluiten, is er ook budget nodig voor de laatste exploitatie-periode en het uit faseren. In totaal verwachten we voor 2027 dat er €100.000 meer nodig is dan nu is begroot.
- Voor vraagafhankelijk vervoer baseren we de verwachte kosten op de begroting van PlusOV. We verwachten hier in 2026 een voordeel op van € 60.000.

Financiële gevolgen subprogramma 4.2 'Hulp en Welzijn'

Product	Omschrijving	Categorie	Mutatie Begroting 2027
621	Begeleiding, respijtzorg & persoonlijke verzorging	Budgetaanpassing/indexatie op basis van kostprijsonderzoek	€ 223.100 (s)
621	Indexatie Maatschappelijke opvang	Budgetaanpassing	2027 € 38.343 2028 €78.531 2029 €117.767 2030 €163.718
621	Verhogen budget Suïcidepreventie	Budgetaanpassing	€27.246 (s)
621	Huishoudelijke zorg	Budgetaanpassing	€ 22.000 (s)
623	Wmo individuele hulpmiddelen (voordeel)	Budgetaanpassing	-€ 365.000 (s)
624	Kinderboerderij de Schouw	Budgetaanpassing	€ 100.000
624	Verhogen GGD Inwonersbijdrage	Budgetaanpassing	€ 22.700
625	Vraagafhankelijk vervoer (voordeel)	Budgetaanpassing	2027 -€59.200 2028 -€86.200 2029 -€46.800 2030 -€5.500

4.3 Vergroten financiële zelfredzaamheid

Ontwikkelingen

605 - Minimabeleid, 608 - Schuldhulpverlening en 610 – Inkomensvoorziening

Inhoudelijke ontwikkelingen

De gemeente Zutphen heeft gemiddeld meer inwoners met inkomensondersteuning (uitkering bijstand) dan gemeenten met een vergelijkbaar aantal inwoners (5,5% ten opzichte van 3,7% landelijk). Het aantal mensen met inkomensondersteuning stijgt licht. Met name het aantal jongeren groeit. Daarom heeft de uitvoering van het plan van aanpak bestaanszekerheid absolute prioriteit.

De oorlog in het Midden-Oosten heeft geleid tot hogere olie- en energieprijzen. Voor een grote groep mensen heeft dit direct financiële impact. De hoge brandstofprijzen raken mensen die afhankelijk zijn van een auto, de energierekening voor huishoudens met een dynamisch energiecontract loopt op. Afhankelijk van de duur en het verloop van de oorlog kan de inflatie flink toenemen. Het Rijk beraadt zich op mogelijke maatregelen, waaronder het opnieuw instellen van het Tijdelijk Noodfonds Energie. Het kabinet is erop gericht om dit vóór de komende winter gereed te hebben. Afhankelijk van de ontwikkelingen en de besluiten vanuit het Rijk, is er in 2027 mogelijk extra inzet nodig om de gevolgen van de stijgende kosten voor onze kwetsbaarste inwoners te beperken.

Wettelijke ontwikkelingen

De Participatiewet in balans is in januari 2026 van kracht geworden voor de eerste fase. De tweede fase met wijzigingen volgt vanaf 2027. Zo worden de regels en procedures rondom (bijstands)uitkeringen vereenvoudigd en is er meer ruimte voor maatwerk, zodat professionals beter kunnen inspelen op de persoonlijke situatie van mensen vanuit vertrouwen en de menselijke maat. Dit sluit volledig aan bij de Lokale aanpak Bestaanszekerheid waarin de uitgangspunten vertrouwen, professionaliteit, samenwerking en doen wat nodig is centraal staan. De wijzigingen over 2026 zijn inmiddels ingevoerd; de wijzigingen vanaf 2027 zijn in voorbereiding.

670 - Inburgering

Wettelijke ontwikkelingen

Het Rijk is bezig met het lange termijn beleid voor Oekraïners. Het plan is om deze groep vanaf het tweede kwartaal van 2027 (na afloop van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming) een verblijfsvergunning voor drie jaar te geven. Daarmee kunnen zij ook inkomensondersteuning (uitkering) aanvragen. Het kabinet voegt een aantal regelingen samen op het gebied van de financiering van opvang voor de verschillende doelgroepen. Hoe dit er precies uit gaat zien is nog niet bekend. Dat geldt ook voor – de taken die gemeenten toebedeeld krijgen- en of en hoe (op welke manier) de gemeenten hier financieel voor worden gecompenseerd.
Daarnaast staat de kwaliteit van de huidige opvang van Oekraïners stevig onder druk, nu de situatie langer duurt. De opvang wordt steeds meer ervaren als permanente woonplek dan als opvanglocatie. Het is daarom nodig om de kwaliteit van de opvanglocatie te verbeteren en het comfort te vergroten. Het is nog niet in te schatten welke kosten hiermee gepaard gaan. Tegelijkertijd moet worden ingezet op het begeleiden naar zelfstandige huisvesting voor hen die dit financieel kunnen dragen.

Financiële gevolgen subprogramma 4.3 'Vergroten financiële zelfstandigheid'

In dit subprogramma zijn geen financiële gevolgen.

4.4 Sport

Ontwikkelingen

530 – Sport

Inhoudelijke ontwikkelingen

- De visie ‘Sport en Bewegen gemeente Zutphen 2025’ geeft richting aan hoe we inwoners gaan stimuleren om meer te sporten en te bewegen — met oog voor gezondheid, verbinding en gelijke kansen. Met het uitvoeren van de visie zorgen we ervoor dat meer inwoners in beweging komen en een positieve gezondheid ervaren.
- In 2027 gaan we verder met het professionaliseren van het bestuur, beleid en de uitvoering van het sport- en accommodatiebedrijf Actief Zutphen. De afspraken met Actief Zutphen worden vastgelegd in nieuwe dienstverleningsovereenkomsten.

Financiële ontwikkelingen

- Sinds 2022 wordt het budget onderhoud sportvelden met gemiddeld € 90.000 overschreden. Dit is bij de jaarrekeningen toegelicht als incidentele overschrijdingen. Op basis van het inventariserend onderzoek (Mulier Instituut) en de bevindingen uit de SWOT-analyse is een nieuw beleidskader vastgesteld voor de periode 2026–2029. Uit deze onderzoeken is gebleken dat het budget voor het onderhoud sportvelden structureel te laag is. Het onderhoudsbudget wordt daarom, vanaf 2027 met € 90.000 verhoogd.
- De raad heeft eind 2025 besloten dat de gemeente Zutphen deelneemt aan het samenwerkingsverband Achterhoek in Beweging (AiB) waarmee gemeenten in de Achterhoek sport en bewegen inzetten ter bevordering van gezondheid, participatie en sociale samenhang. Op basis van dit besluit zijn wij een samenwerkingsovereenkomst tot en met 2030 aangegaan met de stichting Achterhoek in Beweging. Hiervoor is structurele financiering nodig. Vanaf 2027 wordt hiervoor jaarlijks € 75.000 begroot.
- In hetzelfde meerjaren investeringsprogramma sportvelden 2022-2032 zijn investeringen opgenomen voor de Sportparken Zuidveen , de Hoven en Tennisvereniging Leeuwerikweide. De geplande investeringen leiden vanaf 2028 tot extra kapitaallasten. De totale investering bedraagt €1.471.450

Financiële gevolgen subprogramma 4.4 'Sport'

Product	Omschrijving	Categorie	Mutatie Begroting 2027

530	Verhoging budget onderhoud sportvelden	Budgetaanpassing	€ 90.000 (s)
530	Deelname Achterhoek in beweging	Budgetaanpassing	€ 75.000 (s)
530	MJIP Sportvelden	Budgetaanpassing	Investering van €1.471.450
530	Mutaties reserve onderhoud zwembad	Budgetaanpassing	€ 35.600(s)

4.5 Veiligheid

Ontwikkelingen

Inleiding

De problematiek en criminaliteitscijfers in de gemeente Zutphen liggen op onderdelen en in specifieke gebieden hoger dan het landelijke gemiddelde, bijvoorbeeld waar het gaat om meldingen van verward gedrag. Daarnaast worden de veiligheidsopgaven steeds complexer doordat problemen op het gebied van zorg, jeugd, schulden en criminaliteit steeds vaker dezelfde personen en gezinnen raken. We zien ook dat tegenstellingen vaker zichtbaar worden. In gesprekken in de wijk, op scholen en online merken we dat groepen inwoners steeds meer tegenover elkaar komen te staan. Dat is zorgelijk en raakt de leefbaarheid, het veiligheidsgevoel en het vertrouwen in elkaar en in de gemeente.

120 - Brandweer

Inhoudelijke ontwikkelingen

De veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (VNOG) staat voor diverse financiële, operationele uitdagingen en ontwikkelingen. Aandachtspunten zijn:

- Versterking van crisisbeheersing en paraatheid. Waar voorheen vooral werd ingezet op acute rampenbestrijding, bereiden VNOG en gemeenten inwoners nu voor op grote en complexe crises, zoals militaire conflicten, pandemieën, klimatologische verstoringen, verstoringen van voorzieningen en digitale ontwrichtingen. Dit omvat gezamenlijke crisisplannen, goede informatievoorziening, uniforme crisisstructuren en oefeningen.
- Weerbare overheid en samenleving. Er is een duidelijke focus op het betrekken van inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners, zodat iedereen beter voorbereid is op crises (72-uurs gedachte). Hiervoor zal een projectleider, op basis van de actiepuntenlijst uit de bestuursafspraken weerbaarheid Noord- en Oost-Gelderland, een projectplan opstellen en uitvoeren.
- Brandveiligheid en risicobewustzijn. We vergroten de (brand)veiligheid en risicobewustwording bij inwoner - vooral kwetsbare groepen - en bij bedrijven, met extra aandacht voor de monumentale binnenstad.

Wettelijke ontwikkelingen

Er zijn geen wettelijke ontwikkelingen. Wij nemen via een gemeenschappelijke regeling deel aan VNOG en werken samen op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing, rampenbestrijding en weerbaarheid.

Financiële ontwikkelingen

De totale bijdrage van de VNOG stijgt voor de gemeenten met € 2.688.200. Dit is nog exclusief de bijdrage voor de individuele afspraken met betrekking tot de demarcatie. De gemeentelijke bijdrage gaat vanaf 2027 stijgen als gevolg van de loon- en prijsindex en daarnaast door enkele autonomie ontwikkelingen. De hiervoor genoemde besparingen matigen de stijging. Voor de gemeente Zutphen is dit een stijging van € 68. 345.

140 - Openbare Orde en Veiligheid

Inhoudelijke ontwikkelingen

- Uitvoering Integraal Veiligheidsplan. We werken samen binnen het basisteam IJsselstreek met buurgemeenten Brummen, Lochem en Voorst aan de uitvoering van het Integraal Veiligheidsplan 2024-2028, waarbij de focus ligt op de thema's ondermijnende criminaliteit, zorg en veiligheid en digitale veiligheid. In 2027 worden de prioriteiten herijkt op basis van nieuwe risicoanalyses en veiligheidsbeelden.
- Aanpak ondermijning. De aanpak van ondermijnende criminaliteit vraagt om blijvende inzet op preventie, een stevige bestuurlijke aanpak en intensieve samenwerking met politie, Openbaar Ministerie en andere ketenpartners om de weerbaarheid van onze wijken en ondernemers te versterken. Er is extra juridische capaciteit beschikbaar voor maatregelen tegen woonoverlast en ondermijnende activiteit. Daarover wordt de raad twee maal per jaar geïnformeerd. We verstoren criminele samenwerkingsverbanden en er worden ten minste 6 integrale controles uitgevoerd in samenwerking met onze partners
- Sterk zorgnetwerk. Er is een groot belang bij een sterk zorgnetwerk. Met GGNet, Trajectum, Tactus en Leger des Heils wordt een intensievere samenwerking opgezet in verband met de hoge GGZ- en verslavingsproblematiek, overlast en criminaliteit in de gemeente Zutphen.
- Thema's als verward en onbegrepen gedrag , extreme woonoverlast, jeugdcriminaliteit, huiselijk geweld en mensenhandel vragen om een gezamenlijke aanpak. Regionaal loopt momenteel een project rondom het opzetten van een sluitende aanpak van verward gedrag.
- Uitvoering programma Preventie Met Gezag. De aanpak van jeugdcriminaliteit vraagt om een lange adem. Met het programma Preventie met Gezag (PMG) willen we voorkomen dat jongeren in de criminaliteit belanden of blijven. Er zijn financiële middelen tot juli 2027 beschikbaar vanuit het Rijk, daarna stopt de financiële ondersteuning. Door PMG voort te zetten verbeteren we de veiligheid en kansen van jongeren, voorkomen we zwaardere criminaliteit en behouden we de samenwerking en kennis tussen jeugd, veiligheid en partners.
- Aanpak digitale veiligheid. De toename van cybercrime en digitale criminaliteit vraagt om gerichte voorlichting, bewustwording en ondersteuning, terwijl expertise en middelen lokaal beperkt zijn. Samenwerking met buurgemeenten, landelijke en private partners is essentieel om inwoners en ondernemers beter te beschermen en de risico's van digitale criminaliteit te beperken.
- Team Toezicht en Handhaving werkt in de diverse wijken, op specifieke overlastlocaties en dragen bij aan diverse preventieve acties. Dit doen ze op basis van het HandhavingsUitvoeringsProgramma (HUP).

- Toename maatschappelijke onrust/ongenoegen. Door verharding van het publieke debat nemen signalen van maatschappelijke onrust en ongenoegen toe. Het is belangrijk om de dialoog te blijven voeren, te zoeken naar verbinding en spanningen vroeg te signaleren. Er wordt nauwer samengewerkt met zorg- en veiligheidspartners, dilemma's worden bespreekbaar gemaakt en er wordt gezamenlijk ingezet op preventieve maatregelen.

Wettelijke ontwikkelingen

Nieuw boa-bestel. Hierin krijgen boa's duidelijkere en ruimere bevoegdheden, zijn ze flexibel inzetbaar en hoeven ze niet alleen overtredingen op te sporen, maar kunnen ze ook direct ingrijpen. Hiermee wordt handhaving in de publieke ruimte professioneler en effectiever.

Wet veilige jaarwisseling. De Wet veilige jaarwisseling biedt gemeenten en hulpdiensten extra instrumenten om overlast, schade en letsel tijdens de jaarwisseling te voorkomen.

Financiële ontwikkelingen

Niet van toepassing.

Financiële gevolgen subprogramma 4.5 'Veiligheid'

Product	Omschrijving	Categorie	Mutatie Begroting 2027
120	Inwonersbijdrage Veiligheidsregio	Budgetaanpassing	€ 68.345 (s)

Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen en Bedrijfsvoering

Paragraaf bedrijfsvoering

Inleiding

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de gemeentelijke bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de doelstellingen in de programma's te realiseren. De (bestuurlijke) ambities zijn en blijven hoog en het ontwikkelen van een organisatie terwijl de 'winkel open is' vraagt flexibiliteit van een ieder die werkzaam is bij of voor de gemeente Zutphen.

Organisatieontwikkelingen

Organisatieontwikkeling

- In een twee jaar geleden opgesteld koersdocument voor de doorontwikkeling van de organisatie is beschreven hoe we als gemeente Zutphen willen doorgroeien naar een wendbare, betrouwbare en toekomstgerichte organisatie. In het Programma Doorontwikkeling wordt met verschillende projecten bijgedragen aan het realiseren van deze ambitie. In 2026 worden het Koersdocument en het Programma Doorontwikkeling geactualiseerd wat ook in 2027 zijn vervolg zal kennen

- Een belangrijk fundament onder deze koers zijn de kernwaarden ondernemend, betrokken en vertrouwen. Deze waarden vormen het kompas voor ons dagelijks handelen. Ze geven richting aan hoe we samenwerken, omgaan met inwoners, en hoe we ons als organisatie blijven ontwikkelen. Binnen teams blijven we actief het gesprek aan gaan over wat deze kernwaarden betekenen voor ons werk.
- Daarnaast wordt hernieuwd uitvoering gegeven aan het Management Development (MD) Programma. Dit programma is gericht op het bevorderen van onderling leren en het versterken van de samenwerking tussen managers. Het doel is om de competenties van het management als geheel en van individuele leidinggevenden te vergroten. Ook draagt het bij aan het aantrekken en behouden van talent. Hiermee versterken we niet alleen het leiderschap, maar ook de organisatie als geheel.

Door te investeren in zowel structuur als cultuur, in zowel projecten als persoonlijk leiderschap, bouwen we stap voor stap verder aan een professionele organisatie die met vertrouwen werkt aan de toekomst van de gemeente Zutphen.

Financiële ontwikkelingen

- De implementatie van HR21 heeft geleid tot een actuele en eenduidige en moderne beschrijving van de functies binnen onze gemeente. Voor een aantal collega's heeft dit geleid tot een andere waardering.
- Met het amendement loonsom (2024-A0019) heeft uw raad het college opgeroepen om met een vaste loonsom te werken. In de uitgangspunten notitie voor de begroting 2027, welke informerend aan uw raad is toegestuurd, geven wij aan dat het effect van het werken met een vaste loonsom verwerkt zal worden in de begroting 2027.

Product	**Omschrijving**	**Categorie**	**Mutatie Begroting 2027**
960	implementatie HR21	Budgetaanpassing	€ 370.000 (s)
960	Loonkosten incidenteel naar structureel	Budgetaanpassing	€1.097.200 (s)

Bedrijfsvoering op orde

Geen ontwikkelingen.

Digitale transitie en informatieveiligheid

Inhoudelijke ontwikkelingen:

- Er zijn meerdere applicaties aanbesteed afgelopen jaar die geleid hebben tot een hogere exploitatielast.

Financiële gevolgen ‘Digitale transitie en informatieveiligheid’

Product	**Omschrijving**	**Categorie**	**Mutatie Begroting 2027**
960	Budgetaanpassing Automatisering	Budgetaanpassing	€ 152.650 (s)

Huisvesting

Inhoudelijke ontwikkelingen:

- Gemeente Zutphen hanteert een generieke indexatie van 3,5%. Voor diverse facilitaire diensten ligt de feitelijke indexering echter hoger, met name wanneer deze wordt gedreven door CAO loonstijgingen. Dit leidt voor 2027 e.v. tot een stijging van de kosten.
- In 2027 moet het Facilitair Meldingen en Informatie Systeem opnieuw aanbesteed worden. Dit is een wettelijke verplichting . De exploitatielasten zullen naar verwachting gelijk blijven. De implementatiekosten bedragen 50.000 euro.
- Door de toename van hybride werken is de dagelijkse aanwezigheid van voldoende gekwalificeerde BHV’ers op kantoor niet langer gegarandeerd. Tegelijk blijft de organisatie wettelijk verplicht om te allen tijde een adequate BHV-bezetting te waarborgen. Dit zorgt voor hogere kosten, omdat meer medewerkers moeten worden opgeleid en vaker moeten worden bijgeschoold om de wettelijke BHV-bezetting te kunnen waarborgen. Om de BHV-organisatie toekomstbestendig te maken en de veiligheid van alle medewerkers te blijven garanderen, stellen we voor om naast het versterken van de BHV-capaciteit ook de zelfredzaamheid van alle medewerkers te vergroten. Dit doen we door jaarlijks AED- en reanimatie-oefeningen te organiseren voor iedereen en door het inzetten van e-learnings over veiligheid en levensreddend handelen. Hierdoor worden medewerkers beter voorbereid op noodsituaties en neemt de afhankelijkheid van formele BHV’ers op termijn af.

Financiële gevolgen ‘Huisvesting’

Product	**Omschrijving**	**Categorie**	**Mutatie Begroting 2027**

960	Structureel hogere indexatie op facilitaire diensten	Budgetaanpassing/ indexering	€ 27.000 (s)
960	Implementatie FMIS	Nieuw beleid noodzakelijk	€ 50.000 (i)
960	Toename kosten BHV	Budgetaanpassing	€ 15.000 (s)

Algemene dekkingsmiddelen

In hoofdstuk 5 'Financiële doorkijk 2026-2029' worden de uitkomsten van de circulaires inzichtelijk gemaakt.

Hoofdstuk 3 Financiën algemeen

Financiën algemeen

In dit hoofdstuk gaan wij in algemene zin in op de huidige financiële situatie van onze gemeente. In hoofdstuk vijf is een overzicht opgenomen van de financiële positie van de gemeente Zutphen op basis van deze Voorjaarsnota.

De financiële positie van de gemeente Zutphen is op dit moment stabiel, maar staat onder toenemende druk. De afgelopen jaren hebben wij consequent gestuurd op een sluitende meerjarenbegroting, waarbij structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Dit uitgangspunt blijft voor ons leidend en vormt de basis onder een financieel gezonde gemeente. Tegelijkertijd zien wij dat de financiële ruimte richting de komende jaren afneemt door oplopende kosten, autonome ontwikkelingen en onzekerheden in de financiering vanuit het Rijk.

In 2025 heeft uw raad er bewust voor gekozen om de Voorjaarsnota na ontvangst van de Meicirculaire te behandelen. Dit was een afwijking van de reguliere werkwijze en stelde ons in staat om een volledig geactualiseerd financieel beeld te presenteren. Voor de Voorjaarsnota 2026 volgen wij weer de reguliere systematiek. Dat betekent dat de Meicirculaire op het moment van opstellen van deze voorjaarsnota nog niet beschikbaar is. De uitkomsten daarvan betrekken wij bij de verdere behandeling, zodat uw raad bij de besluitvorming kan beschikken over een zo actueel mogelijk financieel perspectief. Wij verwachten dat wij de uitkomsten kunnen delen tijdens de beeldvormende vergadering over de Voorjaarsnota.

Op basis van de huidige inzichten start het meerjarenbeeld vanuit de Programmabegroting 2026 - 2029 positief, maar dit beeld verslechtert na verwerking van noodzakelijke indexaties voor lonen en prijzen. Deze indexaties zijn fors en structureel van aard en leggen direct druk op de begroting. In combinatie met de gehonoreerde voorstellen leidt dit ertoe dat in de eerste jaren van de meerjarenraming tekorten ontstaan. Dit onderstreept dat de structurele financiële ruimte beperkt is en dat kostenstijgingen niet vanzelf binnen de bestaande begroting kunnen worden opgevangen.

Deze voorjaarsnota heeft, zoals eerder toegelicht, een beleidsarm karakter. De financiële mutaties beperken zich tot autonome ontwikkelingen, noodzakelijke aanpassingen en het op peil houden van bestaande taken. Daarmee wordt voorkomen dat vooruitgelopen wordt op inhoudelijke keuzes die toekomen aan de nieuwe raad en het nieuwe college. Tegelijkertijd maken de financiële cijfers duidelijk dat de ruimte voor nieuw beleid in de komende jaren niet vanzelfsprekend is.

De druk op gemeentefinanciën is geen lokaal fenomeen, maar wordt breed landelijk herkend. Gemeenten hebben te maken met stijgende kosten in onder andere het sociaal domein, loon- en prijsontwikkelingen en een groeiende investeringsopgave. Tegelijkertijd is er onzekerheid over de ontwikkeling van het gemeentefonds en de mate waarin het Rijk gemeenten compenseert voor deze kostenstijgingen. In het bestuurlijk en politiek debat wordt steeds nadrukkelijker gewezen op de disbalans tussen taken en middelen.

Een concreet voorbeeld hiervan is de ontwikkeling rond de Wmo en de huishoudelijke hulp. Landelijk wordt gewerkt aan aanpassingen in de systematiek van de eigen bijdrage en de positionering van huishoudelijke ondersteuning. Tegelijkertijd blijft de vraag naar ondersteuning toenemen, onder meer door vergrijzing en maatschappelijke ontwikkelingen. Voor gemeenten betekent dit dat de uitgaven onder druk blijven staan, terwijl de toekomstige financiering en beleidskaders nog niet volledig duidelijk zijn. Dit vergroot de onzekerheid in het meerjarenperspectief.

Daarnaast speelt dat de indexatie vanuit het Rijk niet in alle gevallen meegroeit met de werkelijke kostenontwikkeling van gemeenten. Hierdoor ontstaat structurele druk op de begroting. Deze ontwikkeling vraagt om blijvende aandacht in de richting van het Rijk, maar betekent tegelijkertijd dat wij lokaal zorgvuldig moeten blijven sturen.

Gegeven deze context blijven wij inzetten op een financieel solide koers. Dit betekent dat wij terughoudend omgaan met structurele lasten, scherp sturen op autonome ontwikkelingen en nieuwe beleidskeuzes primair betrekken bij de programmabegroting 2027–2030. Op dat moment kan de nieuwe raad, op basis van een integraal financieel beeld en de uitkomsten van de coalitievorming, richting geven aan de inhoudelijke en financiële koers van de gemeente.

Met deze Voorjaarsnota schetsen wij de financiële uitgangspositie richting de komende begroting. Zutphen beschikt over een stabiele basis, maar de ruimte is beperkt en de onzekerheden zijn groot. Dit vraagt om zorgvuldige afwegingen en realistische keuzes in de komende periode.

Hoofdstuk 4 Technische en financiële uitgangspunten meerjarenbegroting

Technische en financiële uitgangspunten meerjarenbegroting

Zoals ieder jaar bij de Voorjaarsnota vermelden wij de belangrijkste technische en financiële uitgangspunten.

De meerjarenbegroting 2027 – 2030 baseren wij op reële inkomsten en uitgaven.
Dit uitgangspunt betekent dat de begrotingscijfers in de meerjarenbegroting 2027 – 2030 niet bewust lager c.q. hoger worden geraamd dan verwacht mag worden. Dus, uitgaven worden niet lager ingeschat en inkomsten niet hoger ingeschat dan dat op basis van de feiten mag worden verwacht.

De meerjarenbegroting 2027 – 2030 is structureel sluitend.
In lijn met de financiële spelregels zijn wij voornemens om een structureel sluitende begroting op te leveren. Indien dit niet het geval is zullen wij uw raad expliciet om toestemming vragen.

Behoudens onttrekkingen uit de reserve Kapitaallasten en de egalisatiereserves worden er geen onttrekkingen geraamd uit de reserves ten behoeve van de reguliere exploitatie.
Dit uitgangspunt houdt in dat structurele uitgaven niet gedekt mogen worden door incidentele inkomsten vanuit de reserves. Reserves zijn incidentele middelen waarvan de omvang eindig is. Vanuit een solide financieel perspectief is het daarom niet gewenst deze incidentele middelen aan te wenden voor structurele uitgaven omdat dan op termijn een dekkingsprobleem ontstaat. Dit geldt niet voor de reserve Kapitaallasten omdat deze reserve exact die kapitaallasten omvat die gedurende een periode ook nodig zijn.

Voor het begrotingsjaar 2027 is het uitgangspunt de jaarschijf 2027 uit de Programmabegroting 2026 – 2029.
Dit technisch uitgangspunt betekent dat de basis voor de begroting 2027 is vastgelegd in de vorig jaar opgestelde Programmabegroting 2026 – 2029. Alle mutaties op de begroting 2027 worden verwerkt binnen de opgestelde begroting 2027 zoals in november 2025 door de raad is vastgesteld.

De structurele doorontwikkeling van de lonen wordt vastgesteld op 4%.
Bij het reëel ramen hoort ook een loonindexatie die recht doet aan de verwachting hierover. Wij volgen hierin de indexatie zoals afgegeven door het Centraal Plan Bureau (CPB) en de ontwikkelingen rondom de CAO afspraken. Voor 2026 is deze inschatting 4%.

De structurele prijsontwikkeling van de overige budgetten wordt vastgesteld op 2,5%.
Op basis van de prijsontwikkelingen werkt de gemeente Zutphen met een verwachte prijsontwikkeling voor kosten en opbrengsten van 2,5%.

Programma-indeling

Met het oog op de programmabegroting 2027–2030 stellen wij een nieuwe indeling van de programma’s voor. Met deze indeling geven wij uitvoering aan de door uw raad uitgesproken wens, zoals vastgelegd in amendement 2025-A0061, om te komen tot een groter aantal programma’s. Hiermee wordt beoogd om meer focus aan te brengen, de herkenbaarheid te vergroten en de kaderstellende en controlerende rol van de raad te versterken.

De voorgestelde programma-indeling sluit aan bij de belangrijkste inhoudelijke ambities van de gemeente Zutphen. De lokale aanpak bestaanszekerheid, de omgevingsvisie en het programma sterke wijken vormen daarbij gelijkwaardige inhoudelijke pijlers. Deze pijlers fungeren als kapstok voor de manier waarop wij onze opgaven organiseren en uitvoeren. Dit betekent dat de programma’s niet los van elkaar staan, maar gezamenlijk bijdragen aan het versterken van bestaanszekerheid, het ontwikkelen van de fysieke leefomgeving en het bouwen aan sterke wijken.

Tegelijkertijd vraagt deze ontwikkeling om een zorgvuldige balans. Een groter aantal programma's draagt bij aan scherpere sturing en betere herkenbaarheid, maar kan ook leiden tot een sterkere afbakening tussen beleidsterreinen. Juist bij complexe opgaven is integraal werken en het verbinden van beleid essentieel. Het voorkomen van verkokering en het blijven organiseren van samenhang, oftewel het ontschotten, blijft daarom een belangrijk uitgangspunt bij de verdere uitwerking en uitvoering van de programma's.

De voorgestelde nieuwe programma-indeling bestaat uit de volgende programma's:

- **Programma 1: Samenwerken en bestuur**
  Dit programma richt zich op een toegankelijke en betrouwbare overheid, met aandacht voor democratische vernieuwing, participatie, communicatie, dienstverlening (inclusief burgerzaken) en strategische samenwerking met partners en in de regio. In dit programma worden ook onze doelen toegevoegd voor de lokale aanpak bestaanszekerheid en het programma sterke wijken. De doelen en inzetten die voortkomen uit deze opgaven worden in dit programma gebundeld en vormen de basis voor de wijze waarop wij als gemeente zichtbaar, benaderbaar en samenwerkingsgericht opereren. Daarmee leggen wij in dit programma de verbinding tussen onze maatschappelijke ambities en de manier waarop wij deze samen met inwoners en partners realiseren.
- **Programma 2: Ruimtelijke ontwikkeling en wonen**
  Dit programma bundelt de ontwikkelkant van de fysieke leefomgeving. Onderwerpen als omgevingsvisie en omgevingsplan, ruimtelijke regie, gebiedsontwikkelingen, mobiliteit en volkshuisvesting komen hierin samen. Het past bij het accent op de woonopgave en de Omgevingswettransitie. Het programma is daarnaast de kapstok rond de ontwikkelingen rond de omgevingsvisie.
- **Programma 3: Ontwikkeling en beheer openbare ruimte en gemeentelijke eigendommen**
  Dit programma richt zich op het beheer en de instandhouding van de fysieke leefomgeving, waaronder wegen, riolering, gemeentelijke panden en gronden en overige kapitaalgoederen. Het uitgangspunt is een veilige, schone en toekomstbestendige inrichting van de openbare ruimte, als basis voor leefbare en sterke wijken.
- **Programma 4: Ondernemen en duurzaamheid**
  Dit programma bundelt de sociaaleconomische structuur van Zutphen. Het gaat hierbij om economie en vestigingsklimaat, energietransitie en duurzaamheid, ondernemersvoorzieningen en de verbinding met beroepsonderwijs en arbeidsmarkt. Dit programma draagt bij aan een vitale economie en aan de brede welvaart van inwoners.
- **Programma 5: Ontmoeten en beleven**
  Dit programma richt zich op leefbaarheid en sociale samenhang. Onderwerpen als cultuur, sport, veiligheid, evenementen, toerisme en recreatie komen hierin samen. Het programma draagt bij aan sterke wijken en aan een omgeving waarin inwoners elkaar ontmoeten, zich ontwikkelen en zich veilig voelen.
- **Programma 6: Ondersteuning en zorg**
  Dit programma bundelt de inzet op preventie, inkomensondersteuning, Wmo-voorzieningen en jeugdhulp. Door deze onderwerpen in samenhang te organiseren, kunnen wij inwoners integraal ondersteunen en passende hulp bieden waar nodig. De verbinding met andere programma's is hierbij essentieel om inwoners zo goed mogelijk te ondersteunen.
- **Programma 7: Bedrijfsvoering**
  Dit programma richt zich op de organisatie en uitvoering. Onderwerpen als digitalisering, informatieveiligheid, inkoop, organisatieontwikkeling en planning en control komen hierin samen en zijn randvoorwaardelijk voor het realiseren van de gemeentelijke opgaven.

Met deze programma-indeling ontstaat meer samenhang tussen maatschappelijke opgaven, beleidsdoelen en de inzet van middelen. Tegelijkertijd onderstrepen wij dat de indeling niet op zichzelf staat, maar onderdeel is van een bredere doorontwikkeling van de programmabegroting.

Parallel aan deze voorjaarsnota werken wij, conform de door uw raad aangenomen motie 2025-M0043, aan een herziening van de inhoudelijke opbouw van de programmabegroting. Daarbij ligt de nadruk op het verder SMART formuleren van doelen, prestaties en indicatoren en het versterken van de samenhang tussen doelen, middelen en resultaten. Dit traject voeren wij uit met ondersteuning van een externe partij en in samenhang met de totstandkoming van het nieuwe coalitieakkoord. Gedurende het proces stemmen wij de voortgang en gemaakte keuzes periodiek af met de auditcommissie.

De uiteindelijke vaststelling van de programma-indeling en de verdere inrichting van de programmabegroting is aan de nieuwe raad. Met deze voorjaarsnota leggen wij hiervoor een inhoudelijke basis, zodat bij de start van de nieuwe raadsperiode een robuuste, samenhangende en toekomstbestendige programmabegroting kan worden vastgesteld.

Hoofdstuk 5 Financiële doorkijk 2026-2029

Financiële doorkijk 2026 – 2029

	2027	2028	2029	2030
Saldo programmabegroting 2026	**€ 1.722.600**	**€ 3.766.300**	**€ 6.774.300**	**€ 6.774.300**
Septembercirculaire 2025	€ 118.898	€ -1.678.269	€ -344.899	€ 5.470.325
Decembercirculaire 2025	€ -1.058.353	€ -1.021.877	€ -813.697	€ -506.648
Start saldo Voorjaarsnota	***€ 785.172***	***€ 1.068.182***	***€ 5.617.733***	***€ 11.740.007***
Indexatie (loonsom 4%, prijs 2.5%)	€ 3.850.000	€ 3.850.000	€ 3.850.000	€ 4.400.000
Saldo na indexatie	***€ -3.064.828***	***€ -2.781.818***	***€ 1.767.733***	***€ 7.340.007***
Voorjaarsnota aanvragen				
Budgetaanpassingen	*€ 3.918.962*	*€ 3.861.191*	*€ 4.023.043*	*€ 5.155.167*
Teruggave/besparingen	*€ -424.200*	*€ -451.200*	*€ -411.800*	*€ -370.500*
Totaal aanvragen	***€ 3.494.762***	***€ 3.409.991***	***€ 3.611.243***	***€ 4.784.667***
Saldo voor meicirculaire	**€ -6.559.590**	**€ -6.191.809**	**€ -1.843.510**	**€ 2.555.340**

Budgetaanpassingen

In de onderstaande tabel zijn de budgetaanpassingen opgenomen. Budgetaanpassingen zijn noodzakelijke aanpassingen van de budgetten hoger dan de gehanteerde indexeringspercentages of verplichtingen door het wettelijke karakter. Dit kan bijvoorbeeld komen door nieuwe aanbestedingen of doordat de werkelijke kosten harder stijgen dan de indexering.

Programma	Nummer	Omschrijving voor raad	Product	Incidenteel of structureel	Investering	Bedrag 2027	Bedrag 2028	Bedrag 2029	Bedrag 2030
Programma 2	1	Archeohotspot (erfgoededucatie) – Al twee jaar blijken de inkomsten van de educatieve lessen lager te liggen dan begroot. In dit voorstel wordt voorgesteld om de begrote inkomsten te verlagen.	545	Structureel		€ 18.000	€ 18.000	€ 18.000	€ 18.000

Programma	Nummer	Omschrijving voor raad	Product	Incidenteel of structureel	Investering	Bedrag 2027	Bedrag 2028	Bedrag 2029	Bedrag 2030
Programma 2	2	Ophoging dotatie voorziening onderhoud – Er wordt vanuit vastgoed gewerkt aan het ter besluitvorming voor te leggen beheerplan voor de komende jaren. Door de ontwikkelingen in loon- en materiaalkosten stijgingen is het de verwachting dat de dotatie opgehoogd moet worden met circa 20%.	310	Structureel		€ 176.020	€ 176.020	€ 176.020	€ 176.020
Programma 2	3	Beheerkosten Heicohoeve – De verwerving van de Heicohoeve leidt tot beheerkosten.	310	Structureel		€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
Programma 2	4	Hanzehuis – Jaarschijf 2030 voor het Hanzehuis. Conform Voorjaarsnota 2025	310 en 550	Incidenteel		€ -	€ -	€ -	€ 971.600
Programma 2	5	Areaaluitbreidingen – Jaarlijks komt er areaaluitbreiding van de openbare ruimte als gevolg van woningbouwuitbreiding, herstructurering etc.	560	Structureel		€ 108.000	€ 108.000	€ 108.000	€ 108.000
Programma 2	6	Implementatie SMP – Het college heeft 5 maart 2024 besloten om budget vrij te maken voor het Soortenmanagementplan (SMP).	560	Structureel		€ 47.500	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
Programma 2	7	Bijdrage noodzakelijke realisatie nutsvoorzieningen en entree Erve Eme – Als direct gevolg van de ontwikkelingen rondom de Kaardebol (realisatie schoolfunctie) en de splitsing van het totale perceel in twee delen zal Erve Eme in 2027 zonder nutsvoorzieningen komen te zitten. Met deze investering wordt dit opgelost.	545	Incidenteel	€ 80.000	€ 4.000	€ 5.200	€ 5.100	€ 5.000
Programma 2	8	Ontruimingskosten de Kaardebol – Het college heeft het principe besluit genomen om de Kaardebol te bestemmen als schoollocatie.	310	Incidenteel		€ 125.000	€ -	€ -	€ -
Programma 2	9	Fusie Omgevingsdienst Achterhoek – In de voorgestelde begroting 2027 waarin de eerste kosten van de geleidelijke fusie zichtbaar worden is de vraag naar onze deelnemersbijdrage 187.000 hoger.	723	Structureel		€ 187.500	€ 237.500	€ 287.500	€ 337.500
Programma 3	10	Structurele subsidie TechniekFabriek Zutphen – De Coöperatie TechniekFabriek Zutphen (TFZ) is sinds 2021 actief als samenwerkingsverband van Zutphense ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke partners.	320	Structureel		€ 91.000	€ 88.000	€ 87.000	€ 87.000
Programma 3	11	Jeugdwetvervoer – We hebben meer cliënten waardoor meer gebruik gemaakt wordt van jeugdwetvervoer, vanwege open einde regeling ophogen. Het bedrag staat op nihil omdat we voornemens zijn om dit in te wisselen tegen het overschot op leerlingenvervoer.	632	Structureel		€ -	€ -	€ -	€ -

Programma	Nummer	Omschrijving voor raad	Product	Incidenteel of structureel	Investering	Bedrag 2027	Bedrag 2028	Bedrag 2029	Bedrag 2030
Programma 4	12	Jeugdbescherming GLD Veilig Thuis – Gemaakte regionale afspraken zorgen voor een geïntensiveerde inzet in de veiligheidsketen rondom huiselijk geweld en kindermishandeling (toekomstscenario) en vraagt een ophoging van het huidige budget.	632	Structureel		€ 30.858	€ 49.567	€ 83.053	€ 117.877
Programma 4	13	Indexering en cliëntengroei Begeleiding, Respijtzorg en persoonlijke verzorging – De indexering voor deze onderdelen zijn hoger dan het indexeringspercentage van de gemeente Zutphen.	621	Structureel		€ 223.100	€ 223.100	€ 223.100	€ 223.100
Programma 4	14	Indexatie en cliëntengroei Hulp bij het huishouden – De indexering voor deze onderdelen zijn hoger dan het indexeringspercentage van de gemeente Zutphen.	621	Structureel		€ 22.000	€ 22.000	€ 22.000	€ 22.000
Programma 4	15	Indexatie individuele voorzieningen Jeugdwet – Gemeentelijke indexatie is niet toereikend vanwege regionale indexatie op productcategorieën individuele voorzieningen Jeugdwet.	630 en 634	Structureel		€ 676.900	€ 676.900	€ 676.900	€ 676.900
Programma 4	16	Indexatie Maatschappelijke opvang – Gemeentelijke indexatie is niet toereikend vanwege regionale indexatie op de productcategorieën.	621	Structureel		€ 38.343	€ 78.531	€ 117.767	€ 163.718
Programma 4	17	Verhogen budget Suïcidepreventie – Vanaf 1 januari 2025 zijn gemeenten in het kader van de Wet integrale suïcidepreventie verplicht lokaal suïcidepreventiebeleid te voeren.	621	Structureel		€ 27.246	€ 27.246	€ 27.246	€ 27.246
Programma 4	18	Verhoging inwonerbijdrage GGD – Onze gemeente maakt op grond van de Wet publieke gezondheid deel uit van de gemeenschappelijke regeling GGD Noord- en Oost-Gelderland. De stijging van de inwonersbijdrage is hoger dan onze standaard indexering.	624	Structureel		€ 22.700	€ 22.700	€ 22.700	€ 22.700
Programma 4	19	Verhogen budget Kinderboerderij de Schouw – Door de overgang naar Actief Zutphen is het benodigd explotatiebudget hoger.	624	Structureel		€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Programma 4	20	Dekking kosten deelname Achterhoek in Beweging – De raad heeft via een raadsbesluit (december 2025) bepaald dat de gemeente Zutphen deelneemt aan het samenwerkingsverband Achterhoek in Beweging (AiB).	530	Structureel		€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000
Programma 4	21	Verhogen budget onderhoudskosten Sportvelden – Vanaf 2022 wordt het budget onderhoud sportvelden met gemiddeld € 90.000 overschreden. Ook uit onderzoek blijkt dat het budget momenteel te laag is.	530	Structureel		€ 90.000	€ 90.000	€ 90.000	€ 90.000

Programma	Nummer	Omschrijving voor raad	Product	Incidenteel of structureel	Investering	Bedrag 2027	Bedrag 2028	Bedrag 2029	Bedrag 2030
Programma 4	22	Inwonerbijdrage Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland – De gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland gaat vanaf 2027 stijgen als gevolg van de loon- en prijsindex en daarnaast door enkele autonome ontwikkelingen.	120	Structureel		€ 68.345	€ 67.177	€ 68.407	€ 99.156
Programma 4	23	Mutaties in de reserve onderhoud zwembad – De kosten onderhoud zwembad worden gedekt door de kostprijs dekkende huur die in rekening gebracht wordt bij Actief Zutphen.	530	Structureel		€ 35.600	€ 14.200	€ 27.100	€ 27.100
Programma 4	24	MJIP sportvelden – In het MJIP sportvelden 2022-2032 zijn voor de jaren 2027-2030 de volgende investeringen opgenomen: 2027 Sportpark Zuidveen ZBC veld 2 en terreinafscheiding 2028 Sportpark Zuidveen KVZ terreinafscheiding, ZBC veld 3 en 4 en MHCZ Terreinafscheiding 2030 Sportpark de Hoven terreinafscheiding en Tennisvereniging Leeuwerikweide	530	Structureel	€ 1.471.450	€ -	€ 40.200	€ 66.300	€ 65.400
Programma 5	25	Implementatie HR21 – Er ontstaan meerkosten ten gevolg van de conceptindelingen op normfuncties in HR21 waar een hogere functieschaal van toepassing is.	960	Structureel		€ 370.000	€ 370.000	€ 370.000	€ 370.000
Programma 5	26	Budgetaanpassing Automatisering – Er zijn meerdere applicaties aanbesteed afgelopen jaar die geleid hebben tot hogere exploitatielast.	960	Structureel		€ 152.650	€ 152.650	€ 152.650	€ 152.650
Programma 5	27	Structureel hogere indexatie op facilitaire diensten – Werkelijke indexering is hoger dan de gemeentelijke indexering.	960	Structureel		€ 27.000	€ 27.000	€ 27.000	€ 27.000
Programma 5	28	FMIS (facilitymanagementsoftware) – Verwacht wordt dat in 2026 het programma van eisen ten aanzien van een FMIS/ITSM gereed komt en aanbesteding in 2027 kan plaatsvinden. De aanvraag betreft implementatiekosten.	960	Incidenteel		€ 50.000	€ -	€ -	€ -
Programma 5	29	Stijging kosten bedrijfshulpverlening – Door de toename van hybride werken is de dagelijkse aanwezigheid van voldoende gekwalificeerde BHV'ers op kantoor niet langer gegarandeerd. Hierdoor moeten meer medewerkers worden opgeleid.	960	Structureel		€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000

Programma	Nummer	Omschrijving voor raad	Product	Incidenteel of structureel	Investering	Bedrag 2027	Bedrag 2028	Bedrag 2029	Bedrag 2030
Programma 5	30	Loonkosten incidenteel naar structureel – Loonkosten incidenteel omzetten naar structuureel conform memo aan raad.	960	Structureel		€ 1.097.200	€ 1.097.200	€ 1.097.200	€ 1.097.200
				Totaal		**€ 1.551.450**	**€ 3.918.962**	**€ 3.861.191**	**€ 4.023.043**	**€ 5.155.167**

Nieuw beleid structureel

In de Voorjaarsnota 2026 zijn geen voorstellen voor nieuw beleid opgenomen.

Nieuw beleid incidenteel

In de Voorjaarsnota 2026 zijn geen voorstellen voor nieuw beleid opgenomen.

Dekking reserve

In de Voorjaarsnota 2026 zijn geen voorstellen voor beleid met dekking reserve opgenomen.

Besparingen

In de onderstaande tabel zijn de voorstellen opgenomen welke leiden tot besparingen of aanvullende inkomsten.

Programma	Nummer	Omschrijving voor raad	Product	Incidenteel of structureel	Investering	Bedrag 2027	Bedrag 2028	Bedrag 2029	Bedrag 2030
Programma 4	31	Indexering en cliëntengroei Wmo hulpmiddelen – Lagere kosten Wmo hulpmiddelen. Vanwege de overstap van een koop- naar een huurconstructie (inclusief scootmobielpool) verwachten we lagere kosten te hebben. Met minder budget kunnen wij dezelfde doelstellingen behalen.	623	Structureel		€ -365.000	€ -365.000	€ -365.000	€ -365.000
Programma 4	32	Lagere kosten Wmo-vervoer – We stellen voor het begrote budget voor het Wmo-vervoer naar beneden bij te stellen, op basis van een bijgestelde prognose van de deelname aan het vraagafhankelijk vervoer.	625	Structureel		€ -59.200	€ -86.200	€ -46.800	€ -5.500
				Totaal		**€ -424.200**	**€ -451.200**	**€ -411.800**	**€ -370.500**
						0	**0**	**0**	**0**